

**Universitat de les
Illes Balears**

**Títol: Estudi i edició d'un text passionístic del segle XVIII:
*La presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort.***

NOM AUTOR: Antoni Frau Ferriol

DNI AUTOR: 43207776-E

NOM TUTOR: Gabriel Ensenyat Pujol

Memòria del Treball de Final de Grau

Estudis de Grau de Llengua i Literatura Catalanes.

Paraules clau: teatre, gènere passionístic, XVIII, estudi i edició.

de la
UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs acadèmic 2014-2015

En cas de no autoritzar l'accés públic al TFG, marcau la següent casella:

ÍNDIX

1. Introducció	3
2. Transcripció del text	4
2.1. Criteris d'edició	4
2.2. <i>La presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort.</i>	5
3. Estudi de la Passió.	72
3.1. Estudi preliminar	72
3.1.1. Descripció del manuscrit.	75
3.2. Anàlisi lingüística	76
3.2.1. Peculiaritats del text	77
3.2.2. Formes antigues	82
3.2.2.1. Formes nominals	82
3.2.2.2. Formes verbals	90
3.2.3. Formes fonètiques	97
3.3. Castellanismes	99
3.4. Vocabulari	102
4. Conclusions	103
5. Bibliografia	106

1. Introducció.

La intenció del present treball és estudiar i editar un text passionístic del segle XVIII. El text triat du per títol *La presa de Christo Jesús i la sua Passió y Mort.*

Hem dividit el treball en dos blocs. Per una banda, presentarem la transcripció del text seguint uns criteris concrets. Per altra banda, desenvoluparem l'estudi del text. En aquesta segona part posarem esment en sintetitzar tota la informació que tenim actualment del manuscrit, en la seva descripció formal i en l'anàlisi lingüística del text.

2. Transcripció del text

2.1. Criteris d'edició.

Respectant al màxim el text original, hem seguit els següents criteris en la transcripció del manuscrit:

- Hem transcrit senceres les paraules abreujades marcant en cursiva els fragments ampliat.
- L'ús de majúscules i minúscules l'hem fet seguint els criteris actuals.
- Hem separat les paraules que apareixien escrites en una de sola.
- Els signes de puntuació els hem utilitzat segons els usos actuals i hem deixat de transcriure els que s'allunyen de les normes ortogràfiques actuals.
- Hem utilitzat el sistema català d'accentuació. En el cas dels castellanismes també l'hem utilitzat.
- Hem utilitzat l'apòstrof segons criteris actuals i el punt volat per indicar les elisions i aglutinacions.
- Hem respectat la reduplicació de la consonant <r> a principi de paraula.
- Hem separat la preposició *para* en *par a* (per a).
- Hem mantingut l'escriptura de la preposició *amb* com a *ab*.
- Hem respectat la grafia <y> per representar la <i> conjunció, la <i> consonàntica i la <hi> pronom feble.
- Hem marcat amb un accent el verb auxiliar quan apareix sense la *hac* per diferenciar-lo de la preposició *a*.
- L'ús del peu de pàgina l'hem reservat per ressaltar alguna peculiaritat del text, per indicar aquelles paraules que a simple vista pareixen castellanismes però que no ho són i per anotar alguna informació rellevant quant a pronúncia.
- Els finals de paraula que no es veuen bé al manuscrit però que per la rima i el context es poden deduir s'han restablert indicant-ho de la següent manera: ()
- Hem utilitzat els claudàtors [] per incorporar aquelles paraules que no surten al manuscrit però que creim convenients per a la comprensió del text.

2.2. La presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort.

LA PRESA DE CHRISTO JESUS Y LA SUA PASIÓ Y MORT.

Personas qui parlen.

Jesús

Maria Santíssima

Santa Magdalena

Sant Pere

Sant Joan

Sant Jaume

Pilat

Caifàs

Herodes

Annàs

Un Àngel

La Verònica

Una Criada

Jueu 1

Jueu 2

Jueu 3

Jueu 4

Jueu patit

Embaxador 1

Embaxador 2

Preàmbulo

Conseller 1

Conseller 2

Conseller 3

Conseller 4

Joseph conseller

Nicodemus conseller

Un Ministre

Un Porter

El Centurió

El Cirineo

Un Scribà

Judas

El Dimoni

El Bon Lladre

El Mal Lladre

Música

Y un Home.

«Surt Preàmbulo»

1 Moradors de aquest poble
2 aquí la devoció més vertadera,
3 la més pia y més nobla
4 congregat ha de esta manera
5 par a ohir la història
6 de la sagrada mort del rei de glòria.
7 Pensem ab fe cumplida,
8 ab pena y dolor molt vehement
9 que el qui té nostra vida
10 en la sua ma omnipotent
11 com a paloma mansa
12 morint, la redempció nos afianse.
13 Veyent que el món se perdia,
14 del cel lo etern pare resolgué
15 un sol fill que tenia
16 enviar-lo al món per nòstron bé
17 perquè fosen soltadas¹
18 las ànimas que estaven tan lligadas.
19 Vingué el rei de la glòria,
20 vestí entre nosaltres carn humana
21 par a alcansar victòria
22 contre una potestat la més tirana,
23 lo estendart que aportave
24 era la santa creu, que tant amave.
25 En el món abità
26 logrant treynta y tres añys de comapñia.
27 Molts miracles obrà;
28 curant y resucitant morts cade dia
29 y perquè tals los feya
30 li donaren la mort los de Judea.
31 Y fonch tan afrontosa
32 la mort que li donà la gent malvade
33 que és la més cruel cosa
34 que ja mai en el món sia pessada,
35 perquè el crucificaren
36 entre los majors lladres que trobaren.
37 Clarament podran veurer,
38 los qui contemplaran aquest Misteri,
39 lo que deven tots creurer
40 que morí per donar-nos nou imperi
41 el fill de lo etern pare
42 dexant en gran dolor la sua mare.
43 Vehent los de Judea
44 los portentos² tans grans, quals los obrave
45 que infinits ne feya
46 pués tantas enfermedats en tans curave,
47 ab deñada malicia

¹ Derivat de *solt*. No és castellanisme.

² El DCVB classifica aquesta paraula com a adjectiu i l'accentua com a aguda. En el text s'usa com a sustantiu.

48 lo anaren a acusar a la justícia.
49 Mil trassas té mogudes
50 el traïdor Caifàs per acabar-lo
51 però no hey falta Judas,
52 dexeble del matex, per acusar-los
53 qui com a amich fingit
54 lo vené per un preu molt reduït.
55 E pare de clemència
56 nòstron goix, consuelo y nostra guia,
57 com ab tal paciència
58 de un traïdor sufriu la companyia!
59 Com conservau la vida
60 a un qui ha de ser tal homicida?
61 Qui heu contempla veurà
62 que quant arribà la hora de partir-se,
63 als apòstols rentà
64 los peus obrant portentos³ par a unir-se,
65 voler-se y amar-se
66 y per ninguna via separar-se.
67 Però en aquesta hora,
68 los apòstols posats en gran tristesa,
69 sos intents acalora
70 el pervers Judas, surt ab gran pretesa
71 y Jesús no reposa,
72 a fer oració en lo hort se posa.
73 Demanave a son pare
74 si pot ser no pesar aquella pena.
75 Un àngel li declarava
76 lo que en el seu decret el pare ordena:
77 que gustós se oferesca
78 y per dar-nos la vida, mort patesca.
79 Dolors lo circuían⁴
80 y los tres dexebles seus que tant amave
81 algo distants dormian.
82 Un era solament el qui vel·lave,
83 y era el qui el trehia,
84 que ja estave molt prop, que ja venia.
85 Arribà en fi el traïdor
86 seguit de soldats y gent armada;
87 aquí fonch la major
88 maldat que mai se haje imaginada.
89 Un ósculo li dóna
90 y oculta en el seu cor la cruel persona.
91 Per esser el qui era
92 los surtí el enquanto quant venian
93 y tots prostats per terra
94 a soles dos peraules se rendian.

³ Ídem.

⁴ Hem romput el diftong amb accent i no amb dièresi perquè la paraula acaba en –an i no en –en com pertocaria.

95 Después dóne'ls llisència
96 par a fer ses voluptats sens resistència.
97 Veuriau el moment
98 a aquella infame, vil canalla,
99 pendrer sacrílagament
100 el qui todas las cosas heu asalta.
101 Axí lligat el portaren
102 y devant de Anàs el presentaren.
103 Als qui lo acompanyaren
104 dos falsos testimonis los seguien
105 los quals ab ell anavan
106 remetent-lo a Pilat, que el sentencien.
107 Ell causa no hey trobà
108 y a al maldito Herodes lo envià.
109 De Herodes lo aportaren
110 altre volta a Pilat, de un a l'altre.
111 Tant lo atormentaren
112 que de ningun torment hey hagué falta.
113 O Déu meu! Perd el sentit,
114 el passar los treballs de aquella nit!
115 Estant ja en presència
116 de aquell cruel Pilat, home pagano,
117 tots clamaven sentència,
118 el suplici demanant més inhumano.
119 Manà⁵ Pilat asotar-lo
120 per después de asotat alliberar-lo.
121 Después que destrosaren
122 ses carns tant delicades com divines,
123 ses iras aumentaren
124 coronant-lo ab agudes cruels espines.
125 Per més atormentar-lo,
126 deyen-li que era rei, per més burlar-lo.
127 Coronat que lo hagueren
128 ab tanta crueldat, tant de rigor.
129 Setisfets no estigueren,
130 antes més y més cresqué el furor.
131 Sols esta veu se ohia:
132 "Jesús de Nasareth mort en creu sia".
133 En tanta confusió,
134 Pilat, no podent-los sosegar,
135 los donà elecció
136 Barrabàs o Jesús alliberar.
137 Clamaren Barrabàs,
138 solament que a Jesús crucificàs.
139 Y si no el condemnaven
140 a morir en la creu com ells volian,
141 a Cèsar se n'anaven,
142 que era son contrari, li dirían:

⁵ Hem resolt accentuar aquest mot com a agut perquè pel context hem deduït que era una forma verbal en passat.

143 “Pilat sentència fa,
144 y com qui no y consent, les mans renta.”
145 Tenint-la ja firmade
146 y vehent ja complit lo que volian,
147 fonch luego publicada
148 ab tots aquells estils que allí solian
149 y la Summa Innosència
150 ohia humilment esta sentència.
151 Portaren-lo al calvari
152 ab la més inaudita fiereza,
153 allí trobà se mare.
154 Pensem christians quina tristesa,
155 a Jesús y Maria
156 en tan terrible pas afligiria!
157 Per fi executaren
158 aquells cruels ministres son rigor,
159 en la creu lo enclavaren;
160 axí morí Jesús per nostro amor.
161 Tenga’m-o en la memòria
162 que mos és segura porta per la glòria.
Finis.

<<Dexa’s veurer Cayfàs sentat⁶ en una silla y surten dos embaxadors.>>

·Embaxador 1r:

163 Príncipe summo, gran señor,
164 pués que el cel lo ha col·locat
165 en el més sublime estat
166 par a atender a l’honor
167 de la llei que hems ha donat.
168 Permete que jo sia ohit,
169 perquè li vench a contar
170 un portento singular
171 que poch ha⁷ que ha succeït
172 y dóna molt que pensar.
173 Sebrà, pués, com lo altre dia,
174 Casualment, me trobava
175 en casa de Martha y Maria
176 per el dol que allí es tenia
177 de son germà que faltave.
178 Quant per consol de las dos,
179 vingué també aquell señor
180 que se és fet predicador
181 que diu que és el salvador
182 i fill de Déu poderós.
183 Luego que fonch arribat,
184 lo seu dolor explicaren
185 las germanas se quexaren
186 que de casa agués feltat

⁶ Participi del verb *sentar*. No és un castellanisme.

⁷ *Ha* en sentit de *fa* (*fer*).

187 en los dias que passaren.
188 señor, Martha digué,
189 si aquí vós fosseu estat
190 quant mon germà tant amat
191 prop de la mort estigué,
192 vós lo heuriau conservat.
193 Entonses vaig porer creurer
194 que a lo difunt estimave,
195 que a las germanas amave
196 Jesús perquè jo vaig veurer
197 que llàgrimas desrremave.

.Embaxador 2n:

198 Però no és esto, señor,
199 lo principal que passà
200 lo qual en temor hem posà,
201 fonch el portento major
202 que Jesús después obrà.
203 Per el puesto preguntà
204 ahont lo haurian enterrat,
205 dels presents acompanyat
206 allí después se n'anà.
207 Junt lo sepulcre aturat
208 al cel axí suplicave:
209 "Pare meu si la oració
210 en qualsevol ocasió
211 a lo que vos demanave
212 meresqué vostre atensió.
213 Are desix ser ohit
214 par a que aquest poble entenga
215 qui som y més no-s mantenga
216 en el seu errat sentit
217 ans convertit a mi venga".
218 Dit esto fa alsar la llosa
219 que lo sepulcre sellave.
220 El cos mig podrit estave
221 y era insufrible cosa
222 el mal olor que exelave.
223 "Vine Làzaro, surt fore",
224 digué Jesús. Y el moment
225 rendit a lo manament
226 de aquella veu obradora
227 surt el mort del monument.
228 Esto, señor, ha pessat
229 i la gent que allí es trobave

230 poder tant gran alabave
231 y com a Déu lo mirave
232 del cel el món enviat.

·Embaixador 1:

233 Esto, senyor, havem vist
234 y segons puch inferir
235 si nos procura impedir
236 que totom lo ha de seguir.

·Embaixador 2n:

237 Y, pués, el cel vos possà
238 en el puesto que ocupau
239 par a conservar la pau
240 de aquest poble vós manau
241 lo que bé os perexerà.

·Caifàs:

242 La vostra fidelitat
243 vos estim. Jo hem cuidaré
244 y crech que conseguiré
245 que el poble qued sosegat.
246 Que ab capa de santadat
247 puga aquest encantador
248 home fingit, vil traïdor,
249 dur el món alborotat?
250 Ministres, encontinent,
251 cridau-me tot el consell
252 y que vinga prestament
253 perquè tinc secretament
254 un poch que trectar ab ell.

·Ministre:

255 De molt bona voluntat
256 faré lo seu manament,
257 per mi serà convocat
258 el consell y congregat
259 aquí serà prestament.

·Caifàs:

260 Are veurem en què pare,
261 qui fa miracles tan grans,
262 si cau en las mevas mans
263 bon càstich se li prepare

<<Diu el ministre tràs la cortina>>

·Ministre:

264 Ola señors consellers.

265 Aquí jo som enviat
266 de part de nostron prelat
267 y dich a voses mercès
268 que víngan ab brevetat.
269 Procuram a despetxar
270 que és cosa de son servey
271 pués lo que s'ha de trectar
272 és par a nòstron remey,
273 cosa que pot importar.

<<Dins>>

·Conseller 1r:

274 A ton señor tornaràs
275 y de part nostra diràs
276 que molt prest hey anirem
277 y en el consell entrerem.

·Cayfàs:

278 La causa ja comensade
279 contre de aquest malfector
280 si jo no patesch error
281 per aquí la heuré posada.
282 Ja la tench.

·Ministre:

283 Señor, aquí
284 arriban los que avisí.

<<Entren los consellers>>

· Conseller 1r:

285 Ab la major brevetat,
286 vòstron presepta obehim.

·Conseller 2n:

287 Convocats, señor, venim.

·Josep y Nicodemus:

288 Ja està el consell ajustat.

·Cayfàs:

289 El vostro bon zel estim.

<<En el temps que diuen estos versos se asanten tots y diu Cayfàs. >>

290 Sàbios, prudents consellers,
291 el motiu de convocar
292 el consell és per trectar
293 y concloure aquest procés.
294 Pensem, señors, què farem.
295 Jesús grans miracles fa,
296 el poble seguint-lo va,

297 y per poch que mos torbem
298 tot lo món lo seguirà.
299 Si axi el dexam anar
300 y no cuydam del remey,
301 ell se ferà respectar
302 y lo vindran a adorar
303 per messias y per rey.
304 Y sebut per los romans
305 ab exèrcit poderós
306 vindran a destruir-nos
307 nostres cases y infants,
308 per axò mirar per nos.

· Conseller 1r:

309 Lo que pens es deu votar
310 contre aquest home malvat,
311 és que li sia vedat
312 en avant el predicar
313 sinó sia castigat.
314 Pués nòstron primer intent
315 ha de ser el prevenir,
316 que no commoga la gent
317 lo qual podrà conseguir
318 si parle públicament.

· Conseller 2n:

319 Molt bé me apar ha votat
320 aquest prudent conseller
321 y lo meu vot y perer
322 és que sia executat
323 conforme el parer primer.
324 Però no. Mudat he ja.
325 Jo hem rrevoch y el meu (seny)
326 és condemnar-lo a morir
327 pués imposible serà
328 que el dexan ja de seguir.

· Josep:

329 No me apar haje votat
330 segons justícia y rehó.
331 Home que en rres ha faltat
332 sols pot aser⁸ condemnat
333 per una ciega passió.
334 Sinó digan las maldats
335 que sepiam haje fetes

⁸ Llegir [ə'sə].

336 hem vist los melalts curats,
337 hem vist morts recucitats,
338 sanas personas contretas.

· Nicodemus:

339 També matex en el mar
340 se mogué una tempestat
341 y menant-la sosegar
342 luego a l' instant va cessar
343 atenta a se potestad.

· Cayfàs:

344 Pués voleu perlar per ell
345 a favorint ses maldats
346 quedau excomunicats
347 y sortiu de aquest consell.

· Josep:

348 Ha Cayfàs! Si el poder
349 sabesas de aquest señor,
350 olvidant injust rigor,
351 mudaries el perer
352 y li derias favor.

· Cayfàs:

353 Vosaltres anau errats
354 y molt fora de rahó,
355 nigú heu sap millor que jo
356 que los llibres he mirats
357 ab molt gran atenció.
358 Cosa serà convenient
359 que arrib esse⁹ home a morir
360 per profit de tanta gent
361 perquè nos vaja perdent
362 ni tots vingam a patir.

· Conseller 1r:

363 Molt bé me apar ha perlat
364 y tal és lo parer meu.

· Conseller 2n:

365 Muire, pués, aquest malvat,

· Conseller 3r:

366 Sia en una creu posat
367 perquè diu que és fill de Déu.

· Conseller 4t:

368 Jo som del mateix
369 y en res som discrepant.

⁹ Castellanisme. Llegir [‘ese].

·Cayfàs:

370 Pués pas el consell avant

371 que crech serà vertader.

·Nicodemus:

372 Joseph, vamos-nos los dos¹⁰

373 que per resoldrer maldats

374 no hems han menester a nos.

·Joseph:

375 Señor, si excomunicats

376 estam, ja resoldreu vós.

<<vasen Joseph y Nicodemus.>>

·Cayfàs:

377 Pués no han de estorvar dos

378 lo que ja resolt està.

379 Si alterant tot lo món va

380 y és home fecinerós

381 no lo havem de castigar?

382 Olá, escrivà, ahont estàs?

·Escrivà.

383 Señor a vostre presència. <<Surt>>

·Cayfàs:

384 Escriviu aquí la sentència

385 que difineix Cayfàs.

<<Escriu lo escrivà y llitx >>

- a. Dia 21 de mars de lo any corrent, juntats y convocats en la sala per semblants juntes
- b. destinadas los escribas y fariseos sàbios consellers de dita junta par a aténdrer y
- c. discórer sobre cosas tocants a la utilidat y bé comú de nòstron poble y recta
- d. observància de nostras sanctas lleys. Fonch proposada la causa criminal contre Jesús
- e. de Nazareth per Cayfàs, summa secerdot y president de dit consell, ab estos termas:
- f. quid facimus quia hich homo multa signa facit? Què farem de aquest home, qui fa tans
- g. de miracles y merevelles? Perquè si ell dexam anar y no procuram remey, tot lo món
- h. creurà en ell y sebut per los romans vindran y nos llevaran nostras cases y infants. De
- i. la qual proposició fonch conclús, resolt y difinit sia mort Jesús de Nazareth ab mort
- j. afrontosa per so que es fa fill de Déu, rey de los Jueus y salvador del món.

<<Cobri's el frontis y surt Jesús ab los dexebles Pera, Jaume y Juan.>>

·Jesús:

386 Dexebles meus, el dolor

387 que tinch vos vull explicar.

388 Vos dich que heus he de causar

389 molta pena, gran tristor

¹⁰ Expressió castellana.

390 quant tots me veureu penar.
391 Sapiau, dexebles meus,
392 com pesats¹¹ estos dos dias
393 seré pres per los jueus,
394 maltrectat de cap a peus
395 entre tristas agonias.
396 Seré trahit y lligat
397 ab ira, rràbia y furor,
398 molt cruelment assotat
399 y de espines coronar
400 veurer vòstron redemptor.
401 Y per fi del turment meu
402 seré més atormentat.
403 Hem veureu crucificat
404 enclavat en una creu
405 ab la major crueldat.

·Sant Pera.

406 O mestre meu molt amat,
407 señor y Déu infinit,
408 ab lo que haveu insinuat
409 el meu pit haveu penetrat
410 y el meu cor heu ferit.

· Sant Juan:

411 Tots estam plens de dolor
412 ab lo que hens heu explicat.
413 Enclavat nos heu el cor
414 ab lo que haveu dit señor
415 que heu de ser tant maltrectat.

·Sant Jaume:

416 O quina pèrdia serà
417 la nostra, perdent a vós!
418 Dolor nos penetrarà
419 y ja may se trobarà
420 en nosaltres el repòs.

·Jesús:

421 Sosegau dexebles meus,
422 no tingau tanta tristor
423 que encare que los jueus
424 exacutan intents seus
425 jo burlaré el seu furor.
426 Después de crucificat
427 tres dias mort estiré,

¹¹ Llegir [pə'sats].

428 després resusitaré
429 y ab lo cos glorificat
430 a tots vos alegraré.
431 Sols are vull demanar
432 que demostreu alagria
433 devant la mare mia
434 que temps tindrà que plorar. <<Vasen>>

<<Surt Magdalena y diu:>>

:Magdalena:

435 O señor omnipotent
436 que són estas novedats?
437 Los apòstols veig posats
438 en lo major sentiment
439 y no sé que heu ha causat.
440 Digau-me la veritat
441 apòstols de mon señor
442 com axí tanta tristor?
443 Que sebau res innovat
444 contre de mon redemptor?

:Sant Pera:

445 Causa tenim de dolor,
446 Magdalena en veritat,
447 per lo que nos ha contat
448 nòstron divino señor
449 ha de ser pres y lligat.

:Sant Juan:

450 Nos ha dit que dins dos dias
451 después de ser entregat
452 ha de ser atormentat
453 entre tristas agonias.

:Sant Jaume:

454 També nos ha declarat
455 que per fi del torment seu
456 en una afrontosa creu
457 lo hem de veure enclavat.

<<Van-se'n los apòstols>>

:Magdalena:

458 O pena gran! O dolor!
459 Ulls comensau a plorar
460 axí he de veurer tractar
461 a mon mestre, a mon amor!

<<Surt Maria Santíssima>>

·Maria Santíssima:

462 Magdalena?

·Magdalena:

463 Mare Mia

464 y mare del redemptor?

·Maria Santíssima:

465 Qui causa aquexa tristor?

466 De ahont prové la pena teva?

·Magdalena:

467 Señora no us ho gos dir

468 perquè si dich lo que passa

469 la més penetrant espasa

470 vòstron cor ha de tenir.

·Maria Santíssima:

471 Ja molt temps ha¹², filla amada,

472 que jo sent aqueix dolor

473 per so estich ab gran temor

474 que no vinga la diade

475 per mi de tante tristor.

<<Surt Jesús>>

·Jesús:

476 Mare mia molt amada

477 vullau-vos aconsolar

478 pués encare la diade

479 vós dich que no és arribada

480 en la qual tinch de penar.

481 Si bé ja s'és acostat

482 aquell dia dolorós

483 de tantas penas per vós

484 però puis no és arribat

485 teniu un poc de repòs.

·Maria Santíssima:

486 Ha fill meu! Lo que haveu dit

487 que es va tal dia acostant,

488 axó tot sol és bestant

489 per dur el cor afligit.

·Jesús:

490 Veritat és mare mia

491 teniu reho de plorar

492 però haveu de pensar

¹² Ídem 7.

493 y seber que el terser dia
494 tinch jo de resusitar.
495 Después de resusitat
496 Glorificat me veureu
497 de què vos alagrereu
498 y tot el dolor pesat
499 en gran goix convertireu.
500 Y puis que hem teniu present,
501 mitigau vòstron dolor
502 pués de l'infernal furor
503 de la mort y del torment
504 he de surtir vencedor.

<<Vasen tots y surt Judas y el dimoni.>>

·Dimoni:

505 Judas que heus han fet boser
506 de aqueix home que segiu?

·Judas:

507 Boser som, més sens diner.

·Dimoni:

508 Boser sens cap dobler!

509 O, mal ofici teniu.

510 El tenir la bosa buyda

511 cose és que no té conort.

·Judas:

512 Per axò la meva sort

513 avorresch y si es descuyde

514 mon mestre se com me port.

·Dimoni:

515 Pués, què fas?

·Judas:

516 Jo t'ò diré.

517 Fas com el gat. Ell què fa?

518 Si acàs¹³ descuydat està

519 el qui cuyne, ell poses bé.

520 Axí o he fet y heu faré.

·Dimoni:

521 Ben dit, ben fet si axí ho fas

522 sovint et tornaràs gras

523 però no trobas cansat

524 anar de amagat et jons?

¹³ No és castellanisme. Veure entrada *si acàs* al comentari lingüístic (formes nominals).

· Judas:

525 Dóne'm altre medi dons

526 de què hem valga.

·Dimoni:

527 Ja està dat.

528 Si ohús las meas rahons

529 digas-me que n'às de fer

530 del mestre que seguint vas.

531 De ell may res ne trauràs

532 pués si no l'às menester,

533 ven-lo y diner faràs.

· Judas:

534 Peraulas me dius de amich,

535 no seria mal paper

536 vendre'l y fer-ne diner.

·Dimoni:

537 Tant com viuràs seràs rich

538 si segueis el meu parer.

539 Judas jo som amich teu

540 y cerch posar-te en altura

541 si are no hem creus, per ventura,

542 algun dia het sebrà greu.

543 Ohú el consell que jo et don.

544 Are no tens cap dobler,

545 después seràs cavaller

546 que no n'i heurà en el món.

547 Judas jo ja he acabat

548 y ja no diré res més,

549 si tu no cercas diners

550 moriràs desesperat.

<<Va-se'n el dimoni per una part y torne surtir per la altre.>>

·Judas:

551 Moriràs desesperat

552 si no cerch diners, he entès.

553 Be heu creuré perquè a què més

554 venir pot un destixat

555 que veure's sense diners.

556 Ea pués resolt estich

557 millor fortuna provar.

558 Vull veurer si sens robar

559 arribar puch asser rich.

560 Però quin medi pendré?

561 Que venga mon mestre hem diu

562 el cor però axò desdiu

563 de mi. Ydò, què faré?

·Dimoni:

564 Ven-lo.

·Judas

565 Està fet. El vendré.

<<Va-se'n y surt Judas per la altre part y se dexa veurer en el consell Cayfàs y los consellers.>>

·Judas:

566 Pués que veig la gent torbada

567 y que en mi no han reperat,

568 jo faré una pasada

569 per devant la gent magnada

570 per dir-los lo què he ideat. << Se aserca a ell>>

571 Digau-me vós o porter

572 heuriau remey de entrar

573 aquí dins y de parlar

574 a los señors que han master

575 un consell que·ls ha¹⁴ vull dar.

576 Digau-los si bé heu se par¹⁵,

577 que Judas és qui és aquí.

578 Que jo voldria trectar

579 un punt que·ls pot importar,

580 que·s poden fiar de mi.

·Porter:

581 Deteniu-vos un patit

582 mentres als vaig avisar

583 perquè jo no puc duptar

584 que dient-los lo que me heu dit

585 luego vos faran entrar.

<<entre al porter dins el consell>>

586 Señors aquí és arribat

587 un home que·ls vol parlar.

588 Ell diu que du que trectar

589 cosas de molta entidad.

590 Jo no·l conech però ha dit

591 que és Judas, si no me engañy.

592 Aquest ha de ser compañy

593 de aquell home malhaït

594 que fa en el món tant de dañy.

·Cayfàs:

¹⁴ E apantètica.

¹⁵ Par: « forma de tercera persona sg. del present d'indicatiu del verb parer (=parèixer, semblar).»

595 Dexeble de aquell malvat
596 vol ab nosaltres trectar?
597 Feu-lo prontament entrar
598 y que vinga amb brevetat.
599 Vegem que nos vol contar.

·Porter:

600 Jo faré de volumptat,
601 señor lo seu manament.
602 Judas entrau el moment
603 que lisència se us ha dat.

·Judas:

604 Entraré gustosament. <<entre>>
605 Déu los mantenga señors
606 en son generós estat.

·Cayfàs:

607 Molt bé siau arribat
608 vejau que-m de fer per vós.
609 Digau, per què sou entrat?

·Judas:

610 Per lo que estich informat,
611 que desitgau capturar
612 a Jesús, home malvat.
613 Per axò som arribat
614 que el vos vull en mans posar.

·Conseller 1r:

615 O Judas, amich lleal!
616 Saps què has dit? Tu no podies
617 fer-nos en aquestos dias
618 servey ni favor igual.

·Conseller 2n:

619 Ab axò bé podem veurer
620 que lo que hem determinat
621 contre Jesús és estat
622 molt just. Pués que un dexebl(e)
623 a conexer-lo ha arribat.

·Judas:

624 Señors no és temps de parlar
625 ni de perder ocasions .
626 Faré lo que he dit segons
627 lo que hem vullan señellar.

·Cayfàs:

628 Digas, pués, què vols guañar.

·Judas:

629 Axò és lo que no faré.

630 Ningún preu vull demanar.

631 Ab lo que en voldran donar

632 contentíssim quedaré.

·Cayfàs:

633 Treynte diners te apar bé?

·Judas:

634 Nore bona, essos diners

635 hem daran si són servits

636 y no se encuren de més

637 perquè jo ja sé ahont és

638 ab los medis que he ordits.

639 Tengan-me gent armada

640 per quant la demanaré

641 perquè el punt que jo veuré

642 la ora més descuydade

643 aquí mateix tornaré.

·Cayfàs:

644 Sia axí.

·Conseller 2n:

645 Y de present

646 pren el diner señalat.

647 Aquí el tens molt ben contat

648 que desitjam quedts content.

·Judas:

649 Veig quen teniu per fiar << pren el diner>>

650 segons demostrau el pit.

651 Antes de la mitge nit

652 ja el vos heuré entregat.

653 Per are qued obligat. <<va-se'n>>

·Cayfàs:

654 Aquest home nos darà

655 lo que tant hem desitjat.

656 Molt gran ventura serà

657 y si com ho ha dit ho fa,

658 el lanse tenim lograt.

<<Deseparex el consell y surt Jesús ab Maria Santíssima>>

·Jesús:

659 Mare mia molt amada

660 are vos vull explicar

661 com la ora ja és arribada

662 en la qual sereu nefrada

663 de un dolor que no te pars¹⁶.

664 Are vos tinch de dexar

665 per anar-me'n a morir.

666 Vullau-vos aconsolar

667 si bé que el veure'm penar

668 serà molt mal de sofrir.

·Maria Santíssima:

669 Fill meu, prenda de mon cor,

670 de mi piedat teniu

671 pués de tal pena al rigor

672 és insufrible dolor.

673 Fill meu si no me assistiu

674 donau-me señor conort

675 y esfors par a sofrir

676 aquexa pena tan fort

677 perquè jo en la vostre mort

678 constant vos puga seguir.

·Magdalena:

679 Reyna y señora excellent

680 y mare de mon señor

681 feys-me part de aquest dolor

682 que sert lo vostro torment

683 me va penetrant el cor.

·Maria Santíssima:

684 Ay Magdalena estimada

685 més dolor no puch sentir.

686 Vòstron mestre va a patir

687 y dexant-me atribulade

688 se despedex per morir.

·Magdalena:

689 Señor, dueño de me vida,

690 no serà més natural

691 que jo ab dolor consumida

692 y ab llàgrimas desrritida

693 muyre qui he comès el mal?

·Jesús:

694 Magdalena, amada mia,

695 no encare haveu de morir.

696 Jo tot sol tinch de patir

697 esta pena y agonía

698 que major no puch sentir.

699 Lo que més vos encoman

¹⁶ No tenir par: « ésser únic en la seva classe o en un aspecte determinat; no tenir ningú igual o semblant.»

700 és la mia mare amada
701 que el seu dolor és molt gran.
702 Cuydau de ella vos deman
703 pués queda desconsolada.
704 Serviu-la y trectau-la bé,
705 feys sempre son manament,
706 mirau que més dolor sent
707 de la pena que ella té
708 que el meu propi torment.

·Magdalena:

709 Ay més pena! Ay més dolor!
710 Vulls no cesseu de plorar,
711 señora, no y gos pensar.
712 A Diós que tinch el cor
713 que està apunt de rebentar.

·Jesús:

714 Quedau Magdalena amada
715 ab vòstron dolor y plant.
716 Quedau filla aconsolada
717 que la hora ja és arribada
718 que jo desitgava tant.

<<va-se'n Magdalena y arrodille's Jesús a Maria Santíssima>>.

·Jesús:

719 Y vós, mare de me vida,
720 mitigau la aflicció.
721 Dau-me encara que aflag(ida)
722 en la última despedida
723 la vostra benedicció.

<<Arrodille's María Santísima a Jesús>>

·Maria Santísima:

724 Fill meu, prenda de mon cor,
725 consol de me voluptat,
726 dau-le'm a mi, fillet bo,
727 a la vostre benedicció
728 vós qui lo món heu creat.

·Jesús:

729 No heus deman com a Déu
730 si com a home natural,
731 fill vostro.

·Maria Santísima:

732 Pués axí heus plau,
733 jo faré lo que vulleu

734 ab mon amor sens igual.

<<Dóna la bendició *Maria Santísima* a Jesús.>>

·*Maria Santísima*:

735 Sols vos prech me vullau da

736 esfors par a seguir-vos

737 ab tals penas y dolors

738 com haveu de comportar

739 per totes las parts del cos.

740 Y, pués, que volguda haveu

741 vós la benedicció mia,

742 vós mon consol y alegria

743 are a mi no le'm negueu

744 que hem veys ab tal agonia.

·*Jesús*:

745 Ja som content mare mia

746 en aquesta ocasió

747 dar-vos la benedicció

748 perquè en tan gran agonia

749 tingau consolació.

<<Dóna la bendició Jesús a *Maria Santísima*>>

·*Jesús*:

750 Del pare, la benedicció,

751 mia y de lo esperit sant

752 vinga sobre vós. <<Alsen-se>>

753 La aflicció mitigau y en me pació,

754 mara mia, estau constant.

755 Y, pués, mare angustiada

756 no dóna al temps més espera.

757 En esta hora postrimera

758 dau-me un abràs¹⁷ prenda amada

759 que hem pertesch a la carrera.

<<Abрасense y se'n va Jesús>>

·*Maria Santísima*:

760 És posible cels piadosos

761 que jo puga resistir

762 veurer a mon fill patir

763 tals dolors tan llastimosos

764 y que no haje de morir?

765 Y, pués, pare omnipotent,

¹⁷ No és castellanisme. Segons el DCVB, és un deverbale de *abraçar*.

766 que es troba ja decretat
767 per la santa trinitat
768 que jo pas aquest torment
769 fase's vostre voluptat. <<Va-se'n>>

<<Surt Jesús ab los dexebles>>

·Jesús:

770 Dexebles meus, molt amats,
771 mirau que heus vull advertir
772 que ja el temps és arribat
773 en el qual de voluptat
774 par a tots tinch de patir.
775 Y per lo amor que heus aport
776 vull la pasqua celebrar
777 antes de la mia mort
778 y per dar-vos més conort
779 ab vosaltres vull quedar.

·Sant Pera:

780 Mestre y ver fil de Déu
781 ahont és vostre voluptat
782 que vos sia aparellat
783 la pasqua axí com diheu
784 del cordero immaculat?

·Jesús:

785 Pera, ab Jaume y Juan,
786 a la ciutat anireu.
787 Un home aportant, veureu,
788 una gerra de aygua gran.
789 De orde mia el seguireu.
790 La casa ahont entrerà
791 vosaltres també entrereu.
792 Al señor de ella direu
793 “vos enseñy el lloch qui està
794 destinat per servey meu”.

·Sant Juan:

795 Señor, vòstron manament
796 serà luego executat.
797 Anirem a la ciutat
798 nosaltres tres juntament
799 per fer lo que haveu menat.

·Sant Jaume:

800 Ab prestesa obaïrem,
801 señor lo que nos manau.
802 A la ciutat anirem,

803 la pasqua aperellerem
804 que tant temps ha¹⁸ desitjau.

<<Va-se'n tots per una part y per la altre surt lo home ab la gerra de aygua seguint-lo los apòstols.>>

:Sant Pera:

805 Este és lo home certament
806 que el mestra nos ha explicat
807 que veuríam carregat.
808 Seguigam-lo prestament
809 per complir se volumptat.
<<Se arrimen a l'home>>
810 Nòstron mestre hens ha enviats
811 perquè heus vingam a haver
812 que nos mostreu, sens tardar,
813 al lloch que està aparellat
814 per la pasqua celebrar.

:Home:

815 Esta quadra està aprontada
816 y a son servici està.
817 Digau que està aperellade
818 ben composta y adornada
819 vinga la hora que voldrà << va-se'n>>

:Sant Juan:

820 Quedam ab la intel·ligència
821 de la resposta haveu dada.
822 Vostra gran correspondència
823 de mon mestra la clemència
824 farà sia premiade.

:Sant Jaume:

825 Ab mon mestre gustarem¹⁹
826 lo añell pasual esta nit.
827 Vamos, resposta tornem.
828 Lo menester compongam
829 serà nòstron gust complit.

<<Surt Jesús ab Judas y se encontre ab lo apòstols y diu Sant Pera:>>

: Sant Pera:

830 Señor, lo que heus heu manat,
831 havem fet sens més tardar.
832 Lo home resposta hens ha dat
833 que està tot aparellat

¹⁸ Ídem 7.

¹⁹ No és castellanisme. Segons el DCVB, pres del llatí **gustare**.

834 per quant hey vulleu anar.

·Jesús:

835 Pera, mon dexeble amat,

836 pués que la ora és arribada

837 y ja està tot aparellat

838 cumplirem de volumptat

839 la pasqua tant desitjada.

840 Y perquè en la mia mort,

841 que cruels me han de donar,

842 vetx que vos tinch de dexar

843 per dar-vos algun conort

844 ab vosaltres vull quedar.

<<Assanten-se tots en una taula que ha de haver a una part del teblado>>

·Sant Juan:

845 A trits y desconsolats!

846 De nosaltres, què serà

847 si nos veym desemperats

848 de nòstron mestra y privats

849 qui ja més nos regirà?

·Jesús:

850 No tingau tal pensament

851 qual de tots serà el major,

852 amant-vos tots de bon cor

853 que si heus amau firmament

854 el menor serà el major

855 y per esto verificar

856 mirau lo que are vull fer

857 de la taula hem vull alsar <<se alsa>>

858 y los peus vos vull rentar

859 per mon amor satisfacer.

<< Se alsa Jesús pren la tovalla y basina, se arrodilla a los peus de Sant Pera y los renta. »

· Sant Pera:

860 Què és esto, mestre y señor?

861 No és sufrible esta humildat.

862 Vós qui lo món haveu creat

863 devant de mi pecador

864 humilment vos veig prostat!

865 Vós a mi señor, mon Déu,

866 los peus me voleu rentà?

867 Los cels se han de pasmar

868 que humillar-vos vulleu

869 a mi. No u puch comportar.

<<Fa com qui el detén>>

·Jesús:

870 Pera lo que are vull fer
871 mira que tu no lo entens
872 però heu sebràs per temps
873 sols per are dexe'm fer
874 que tu no saps mos intents.

· Sant Pera:

875 Nunca²⁰, señor, permetré
876 en vós una tal baxessa
877 ans sempre hem resistiré
878 pués sóm un vil esclau sé
879 y vós la summa grandesa.

· Jesús:

880 Mira pués lo que et vull dir,
881 Pera si no et rent los peus
882 ni vols a tal consentir
883 no tendràs més part en mi
884 ni et contaràs ab los meus.

· Sant Pera:

885 Si tals penas me posau,
886 no los peus, tan solament,
887 el cap y tot quant vullau
888 vòstron gust executau
889 ab mi que ja som content.

<<renta los peus a Sant Pera y después de un a altre va a Sant Juan.>>

· Sant Juan:

890 Pasmau-vos cels en esta hora. <<Va a Sant Jaume>>

· Sant Jaume:

891 Admirau cels tal finesa. <<Va a Judas>>

· Judas:

892 Jo heus posaré en més baxesa <<apart>>
893 Luego que surta defora.

<<Mira Jesús a Judas un rato ab alguna atenció y se alse y torna a assentar-se a la
messa ab los apòstols y Sant Juan se reclina sobre son pit>>

· Jesús:

894 Tot lo qui està ja rentat << a Sant Pera>>
895 no nesesita lavar²¹
896 però et dich en veritat
897 que si estau ja limpiats

²⁰ No és castellanisme. Veure *nunca* al comentari lingüístic (formes nominals).

²¹ Llegir [la'va]. No és castellanisme. Veure

898 algú encare no lo està
899 y pues, dexeables amats,
900 que ja heveu vist lo que he fet
901 axí ab esto heus he ensenyats
902 a que estigau conformats
903 ab recíproco amor perfet.
904 Exemple heus he vulgut dar
905 en lo que me heveu vist fer.
906 Lo matex vullau obrar
907 mútuament los peus rentar
908 ab un amor vertader
909 però vos dich certament
910 que un de los qui estau a qui
911 esta nit me ha de trahir
912 mes hay de ell! Millor per si
913 si no agués vist son naxamen(t).

·Sant Pera:

914 Què deys mon mestre? Ay dolor!
915 Qui serà aqueix tan ingrát?
916 Vullau-lo-nos dir señor
917 parquè sia castigat
918 un home tan malfactor.

·Jesús:

919 El qui allargarà la ma
920 a la taula dins el plat,
921 aqueix tal me trehirà
922 y en mans cruels me darà
923 perquè sia maltrectat.

<<Posa Judas la mà el plat>>

·Judas:

924 Com axí mestre y señor?
925 Que seré jo per ventura?

·Jesús:

926 Tu heus dius, vejes si en tu dura
927 el malintent que a pressura
928 a la ruina el teu cor.
929 Lo que ja tens principat
930 procura donar-li fi
931 pues et veig tan encarat
932 y que hey vas tan afectat
933 surt prest y ves-te'n d'esí.

<<va-se'n Judas y diu Jesús, se alsen>>

· Jesús:

934 Dexebles meus molt amats
935 heu de saber que esta nit
936 sereu escandalizats
937 quan me veureu entregat
938 en mans de mos inimichs.
939 Ja queda profetitzat
940 que sia pres el pastor
941 las ovellas ab dolor
942 tot fugirà separat
943 perdent son propi señor.

· Sant Pera:

944 Los altres podran fugir
945 però jo no fugiré.
946 Antes me aconortaré
947 al vostro costat morir
948 que ja may vos dexaré.

· Jesús:

949 Pera jo et dich certament
950 ans que el gal haje cantat,
951 tres voltas me heuràs negat
952 afirmant el jurament
953 que may me has vist ni tractat.

· Sant Pera:

954 Primer me aconortaré
955 de patir ab gran dolor
956 antes que no heus negaré
957 sinó que heus confessaré
958 per mon déu y mon señor.

· Jesús:

959 Pués dexebles meus amats
960 seguiu-me, veniu ab mi
961 a lo hort de Getzamaní.
962 Mos passos ja són contats
963 y molt prest veurem el fi.

<<Arriban a l'hort. Havent entrat per una part y surtit per la altre.>>

· Sant Pera:

964 Ja mestre y señor estam
965 en lo hort que vós buscau.

· Sant Juan:

966 Vejem que fassem vos plau.

· Sant Jaume:

967 Ja en lo hort mon mestre estam.

· Jesús:

968 Dexebles meus, sens conort
969 me trop y molt afligit.
970 Trist està mon esperit
971 fins el estrem de la mort
972 està tenebrosa nit.
973 Y, pués, que me pena es tal
974 que no hem podeu ajudar
975 me apartaré per pregar
976 a mon pare celestial.
977 Procurau tots a vel·lar.

<< Se aparte Jesús y se arrodilla en oració y los apòstols se adormen.>>

· Jesús:

978 Aquí pare celestial,
979 trist, afligit y postrat,
980 dels apòstols apartat,
981 com a home que som mortal
982 contempl la cruel agonia
983 en què se anega el meu cor.
984 Pués la part inferior
985 parex mostrar covardia.
986 Tem com a home mal tant fort.
987 Ay penas de aquesta nit!
988 Trist està mon esperit
989 fins e l'estrem de la mort.
990 Veug clarament que lo amor
991 de l'home aquí me ha aportat
992 y que més sent la maldat
993 de l'home que el meu dolor.
994 Ausent de la mare mia,
995 circuit de angústia y pena
996 tal que a morir me condena,
997 ja hem veix sols sens companyia.
998 Y, pués, pare celestial
999 mirau me gran aflicció
1000 y ohiu me petició
1001 en esta angústia mortal.
1002 Aqueix càliz de dolor
1003 que per mi està aparellat
1004 si pot ser sia mudat.
1005 Altrement pare y señor
1006 fassa's vostra volumptat.

<< Va Jesús a los apòstols y los trobe adormits.>>

Jesús:

1007 Pera que are estàs dormint. <<Se turben tots>>

1008 Este és el teu gran valor?

1009 Are que hem veus ab dolor

1010 qui la vida hem va finint,

1011 tu dorms? Ahont és ton amor?

1012 Aquexa és la companyia

1013 que hem fas en aquesta nit?

1014 Are que el meu esperit

1015 se troba ab tal agonia

1016 te he de trobar adormit?

1017 Estau, estau desvel·lats,

1018 posats en oració

1019 perquè la temptació

1020 no heus tròpia descuydats

1021 en aquesta ocasió.

<<Torna Jesús a la oració>>

1022 Clementíssim pare meu

1023 este càliz tan pesat

1024 si pots ser sia mudat

1025 però sempre en quant vulleu

1026 fassa's vostra voluntat.

<<Esta quintilla se diu ab molta pausa y esperit>>

<<torna Jesús a los apòstols>>

1027 Estau ab vostro repòs

1028 dexebles meus, que ab prestesa

1029 veureu ab quant gran fieresa

1030 trahit de un mal alavoz

1031 se tractarà me grandesa.

<<Cobri Jesús ab lo manto²² a los apòstols y torna a la oració.>>

1032 O pare meu eternal

1033 ja me trop humanament

1034 ple de pena y sentiment

1035 circuit de tan gran mal

1036 qual és el que jo trist sent.

1037 Mirau que ja tinch present

1038 tot lo que tinch de patir.

1039 Las cadanes y el torment,

1040 los azots que molt cruelment

1041 tot el cos me han de afligir,

1042 la cruel corona de espines

²² No és castellanisme. Veure *manto* al comentari lingüístic (formes nominals).

1043 que a mon cap han de posar,
1044 los bofets y escupinas
1045 de las bocas viperinas
1046 de sanch tot me fan brollar.

<<Proste's per terra.>>

<<Surt Judas tropessant ab la llanterna.>>

: Judas:

1047 Tot un jenoll me he espeñat,
1048 no sé si heu causa la nit,
1049 y estant jo tant desxondit
1050 no sé com he llenegat.
1051 Jo encare no lo he trobat
1052 y ja som caigut en lo hort
1053 ell deu dormir com un mort
1054 y jo estich prou desvellat.
1055 En Pera veig adormit.

<<Mira a Sant Pera>>

1056 No hem convé molt bellugar
1057 perquè si el fas despertar
1058 hem darà qualca esclerfit.

<<Mira Sant Jaume>>

1059 En Jaume també descansa
1060 ab la carabassa buyda.
1061 A molt bon temps se descuyda
1062 dormint ab se gran poranse
1063 se heurà vist semblansa igual.

<<Mira a Jesús y a Sant Juan>>

1064 Com té el mestre ab en Juan?
1065 No sé si el conixeré
1066 ningú pot dir qual és qual.
1067 Però no importa, vols més
1068 Judas que no lo errarem
1069 la vista ferà un estrem
1070 si veus los treynta diners.
1071 Jo ja me havia pensat<<a Jesús>>
1072 que tu dormias a l'hort
1073 treballe a pendre conort
1074 que prest te veuràs lligat. <<Va-se'n>>

<<Abaxe lo àngel, se arrodilla devant Jesús>>

:[Àngel]:

1075 Rey etern, fill de Déu viu,
1076 señor de la magastad

1077 que per borrat el pecat
1078 del hòmens axí patiu
1079 fins a la terra prostat.
1080 Enviat de lo etern pare,
1081 vinch par a vós confortar
1082 la carrera heu de acabar
1083 y molt més vos falta encare
1084 de lo que haveu de pasar.
1085 Si bé és súper abundant
1086 per dos mil mons redimir
1087 de la sanch que heus veig surtir
1088 una gota, pués és tant
1089 son valor que no té fi.
1090 Però ja està difinit
1091 per la santa trinidad
1092 que haveu de ser condemnat
1093 a mort, burlat y escarnit
1094 fins en una creu posat.
1095 Entrau mon déu y señor,
1096 entrau velerosament
1097 en aquex mar de turment
1098 pués sortireu vencedor
1099 per reynar eternalment.

<<Se alsa Jesús>>

·Jesús:

1100 Ja, ja àngel meu, ja lo sé.
1101 Fasse's, pués, la voluptad
1102 de mon pare. Jo en el combat
1103 ab molt gran gust entraré
1104 par a borrar el pecat.
1105 Pués mon amor tant fort és
1106 que sols par aconseguir
1107 a l'home que am redimir
1108 el pecat que ell ha comès
1109 pagaré fins a morir.
1110 Digas que lo qui ha vensut
1111 del meu cor la fortalesa
1112 és de l'home la gran fieresa
1113 y la summa ingratitud
1114 que obrant va en esta empre(sa).

<<Vola lo àngel y Jesús va a los apòstols y cobra el manto>>

·Jesús:

1115 Haje²³ fi vòstron dormir,
1116 dexebles esta vegada
1117 pués que la ore és ja arribada
1118 par a estar jo en el patir.
1119 Ja està aquí la gent armada.
1120 Alsau-vos ab mi, veniu
1121 que Judas ab se porfia²⁴
1122 ve ab la mala compaia
1123 que quant vosaltres dormi(u)
1124 ell ordex se alevozia.
1125 Y, pués, que la gent armada
1126 està ja molt prop de assí.
1127 Sirtigam-los²⁵ a camí. <<camina>>
1128 Me volumptat abrasada
1129 desitja arribar al fi.

<<Entre Judas ab la tropa y va a Jesús, y diu antes de entrar.>>

Judas:

1130 Mirau lo que heus coman; <<A los Judios>>
1131 aquell que jo besaré
1132 trebellau-lo a lligar bé
1133 perquè se forsa és molt gran
1134 y jo prest me esquitxaré.

<<Va Judes a Jesús y li dóna un ósculo de pau. >>

Judas:

1135 Mestre, Déu vos guard de mal.
1136 De què estau tan afligit?
1137 Aquí està vòstron amich
1138 qui heus dóna un beso de pau.

Jesús:

1139 Judas, amich, què pretens?
1140 Judas, has vist lo que fas?
1141 Com? Capa de amich pendràs?
1142 Y ab la trahició ab que vens
1143 a ton mestre trahiràs?

<<Torna Judas a la porta y diu a los juios>>

Judas:

1144 Pués ja heu vista la acció.
1145 No me haveu de menester més

²³ Aquí amb el sentit de tenir.

²⁴ Perfidia.

²⁵ Dissimilació vocàlica. Legir [sortigəmtos].

1146 que si me heu dat los diners
1147 he fet ja me obligació <<Va-se'n>>.

<<Entren los judios en lo hort>>

:Jesús:

1148 Vosaltres a qui buscau?

:Judios tots:

1149 A Jesús de Nazaret.

:Jesús:

1150 Jo som aqueix. <<Cauen y se axecen>>

1151 Què és lo que heus oferex?

1152 Tornau-lo dir, qui buscau?

:Judios tots:

1153 A Jesús de Nazaret.

:Jesús:

1154 Som el mateix <<Tornen caurer>>

1155 Pués, què és esta novadat.

1156 Tant temps hey ha agut per trobar-me,

1157 pués, y com are ab tanta arma

1158 veiu ab esquadró armat

1159 com a lladre a capturar-me?

1160 Però alsau-vos, no temeu. <<alsen-se>>

1161 Cumpliu la ira rrabiosa.

1162 Feu de mi lo que voldreu

1163 que are té el domini seu

1164 la potestat tenebrosas.

<<Se llansen los judios a Jesús>>

:Judio 4t.

1165 Ha malaït y traïdor!

1166 Are seràs ben lligat,

1167 castigat per malfector

1168 y a mort sentenciat.

1169 No het veldran embustas, no.

:Judio 1r:

1170 Dasse tu aqueix dogal

1171 y la cadena de farro²⁶,

1172 alborotador y gran perro

1173 are pagaràs ton mal

1174 y satisfèràs ton erro.

:Jueu patit:

1175 Jo qui som jueu patit

²⁶ Llegir ['fèro].

- 1176 aport cadenes y cordes.
1177 No hey à ja misericòrdia
1178 per aqueix perro maldit.

·Judio 2n:

- 1179 Cap de dell²⁷, dexau-me entrar
1180 a lligar aqueix traïdor
1181 perquè és gran encantador.
1182 Jo el tinch de fer rebentar
1183 fins a arrencar-li el cor.

<<Tira *Sant Pera* del cortell²⁸ y talla la orella a Judio segon.>>

· Sant Pera:

- 1184 Esto no sofriré jo!
1185 Aquí mon mestre hem teniu.
1186 Treïdors mudau la intenció
1187 que per fer tal trahició
1188 sou molt pochs los que veniu.

·Jesús:

- 1189 Pera suspèn brios²⁹ tals,
1190 torna en son lloch exa espasa.
1191 Jo me persona he entregada
1192 qui ab tes armas meterials
1193 no ha de ser defensada
1194 y si tu ab tanta brevasa
1195 axí te hets presipitat
1196 y exa orella has llevat
1197 jo vull obrar la finesa
1198 de afegir lo que has llevat.

<<Torna la orella a son lloch>>

·Judio 2n:

- 1199 Hethziser no te lo agreyesch
1200 que tot són embustaries.

·Judio 4t:

- 1201 Ab axò escapar voldrias?
1202 Are vench jo de refresch.

<<Fugen los apòstols y los judios se'n aportan Jesús ab crueldat y aparaxerà Annàs sentat³⁰ en un solio y los judios tornan surtir y li aportan a Jesús. >>

²⁷ Eufemisme de *Déu*.

²⁸ Coltell. Veure cortell comentari lingüístic (formes fonètiques).

²⁹ Energia, coratge.

³⁰ No és castellanisme. Derivat de *assentar*.

- Judio 1r
1203 Venga, venga lo malvat.
- Judio 2n:
1204 Ja el tenim a nòstron ple.
- Judio 3r:
1205 A ell anirà de fer,
1206 de mi no es podrà desfer.
- Judio 4t:
1207 Ja el tench jo molt ben lligat.
- Judio 1r:
1208 Ja señor havem lograda
1209 la captura de aquest traïdor.
- Judio 2n:
1210 Aquí està el predicador
1211 qui la gent té alborotada.
- Judios 3r y 4t:
1212 Aquí està el blesflemedor.
- Annàs:
1213 Vina malvat, vina ensà.
1214 Què és de la tua doctrina
1215 que has enseïnat per divina?
1216 Tos dexeables ahont són? ja
1217 ja, ja, ha arribat te ruïna.
- Jesús:
1218 Perquè hem véns a interrogà
1219 en lo que jo he enseïnat?
1220 Que és cert, sempre he predica(t)
1221 en los llochs que he vist estar
1222 tot el poble convocat.
1223 Y si hem vas interrogant
1224 perquè tu no me has sentit,
1225 pregunta a los qui me han ohit
1226 y me han estat escoltant
1227 y het diran lo que jo he dit.
- Judio 2n:
1228 Esta resposta, engañós³¹,
1229 feràs a tant gran señor?
1230 Ple estich de rràbia y furor,
1231 voldria que de plom fos <<Pega bofetada a Jesús>>
1232 esta mà, perro traïdor.
- Jesús:
1233 Si mala resposta he dat

³¹ No és castellanisme.

1234 fe testimoni de mal
1235 però si mal no he parlat
1236 perquè ab tanta crueldat
1237 hem pegas ab rigor tal?

:Annàs:

1238 La doctrina que enseñaves
1239 vetx no la vols demostrar.
1240 Tems no et fasse confessar
1241 que és falsa y a tots engañaves.
1242 Dius que sempre has enseñat
1243 en el temple ab concurs gran
1244 y què profit ne trauran
1245 los tals qui te han escoltat?
1246 Per los simples engañar
1247 has dit que ets la veritat
1248 pués y are hets tan desdixat
1249 que vetx no gosas perlar?
1250 Los dexeables que tenias
1251 vetx tots te han desemparat
1252 fins un de ells te ha burlat
1253 y posat en las mans mias.
1254 E ya no puch més sufrir
1255 tal desvergoña en callar.
1256 A Cayfàs lo heu de aportar
1257 veje si pot conseguir
1258 este infame examinar. <<Van-se'n>>

:Judio 1r:

1259 Escup-li tu a la cara
1260 y jo li tiraré fanch.

:Judio 4t:

1261 Uglada³²qui surta sanch.

:Judió 2n:

1262 No rosegam-lo per are.

<<Aparexerà Cayfàs an el solio>>

:Judio 1r:

1263 De part de Annàs, gran señor,
1264 li aportam pres y lligat
1265 aquest infame malvat.
1266 Tots clamen ab gran furor
1267 que sia sentenciat.

³² Legir [ungtadə]. Veure *Uglada* al comentari lingüístic (formes fonètiques).

:Judio 2n:

1268 Estos dos havem portats
1269 perquè als puga examinar.
1270 Estos li diran molt clar
1271 totas las suas maldats
1272 qui no tenen exemplar.

:Cayfàs:

1273 Veniu los dos prestament.
1274 Digau-me la veritat
1275 que sabeu de aqueix malvat
1276 que jo crech, molt sertament,
1277 que és molt el mal que ha obrat.

:Judio 4t:

1278 Lo que jo puch dir señor
1279 és lo que li ha sentit dir.
1280 Que el templa pot destruir
1281 y en tres dias té valor
1282 per tornar-lo construir.

:Judio 3r:

1283 Jo sé que se és atrevit
1284 a dir que era fill de Déu
1285 y tot el poble se veu
1286 ab escàndol atordit
1287 de tal atraviment seu.

<<Pren Cayfàs a Jesús per la mà y lo aparta un poch>>

:Cayfàs:

1288 Digas, digas desditxat.
1289 Com axí tu no respons
1290 y que aquests te han culpat?
1291 Tens contra aquest allegat
1292 per dir algunas rahons?
1293 Jo et conjuro per Déu viu
1294 que hem digas la veritat.
1295 És ver lo que has predicat
1296 que hets fill de Déu? Ton motiu
1297 de callar és escusat.

:Jesús:

1298 Jo som aqueix, certament,
1299 y te dich en veritat
1300 que algun dia jutja irat
1301 vindré ab bras omnipotent
1302 per judicar tot lo obrat.

<<Alse-se Cayfàs y romp la vestidura>>

:Cayfàs:

- 1303 Què dius blasfemo, què has dit?
1304 Tu fill de Déu? Tens judici?
1305 Digna hets del major suplici.
1306 Tal blasfèmia haveu ohit?
1307 De embustero és tot indici.

<<Se asante>>

- 1308 No teniu nesesidat
1309 de testimonis ja més.
1310 Reo de mort sens dupta és.
1311 Eya aportau-lo a Pilat,
1312 no és menester més prosés.

:Judio 3r:

- 1313 Muyra, muyra lo traïdor.

:Judio 4t:

- 1314 Pués tant de mal ha causat.

:Judio 2n:

- 1315 Vamos portam-lo a Pilat.

:Judio 1r:

- 1316 Cridarem ab gran rumor
1317 que sia sentenciat.

:Cayfàs:

- 1318 Per are estiga tencat
1319 y demà ben dematí
1320 lo aportareu a Pilat
1321 que muyra crusicat
1322 pués que lo marex axí <<Va-se'n>>

:Judio 1r:

- 1323 Què penses escapar-te
1324 corrent tots los tribunals?

:Judio 2n:

- 1325 Deslliga't aquests dogals.

:Judio 1r:

- 1326 Jo tot sol ja het bastaré.

<<Entren-se'n los judios a Jesús y surt la criada ab Sant Pera.>>

:Criada:

- 1327 Digas: dexeble no hets
1328 de aquex home que are han pres?

:Sant Pera:

- 1329 No el conech ni sé qui és.

:Criada:

- 1330 Li sembles de cara y fets.

· Sant Pera:

1331 Jur-te per Déu vartader
1332 que tal home no conech.

<<Surten Judio 3r y 4t>>

·Criada:

1333 No juras que manco het crech.
1334 Digau vosaltres, què heys³³ deys?
1335 No apar aquest, galileu?
1336 Pués tu hets dexeble seu
1337 perquè heu negas, què mareys?

·Judio 3r:

1338 Axó tu no heu pots negar
1339 que ab ell jo te he vist dins lo hort.

·Judio 4t:

1340 És un argument tant fort
1341 que tu no el podràs soltar³⁴.

· Sant Pera:

1342 Pués jo jur y torn jurar
1343 que may lo he vist ni mirat.
1344 Esto me fe heus assagura.
1345 Vos dich la veritat pura
1346 y seria gran maldat
1347 posar-me tal umportura.

<<Va-se'n la criada y los judios. Canta el gall y diu plorant Sant Pera>>

· Sant Pera:

1348 Ay Pera, què estàs ohint?
1349 Ay Pera, què és lo que has fet?
1350 Ay trist de mi, que inquiet.
1351 Me maldat va descobrint
1352 el cor o y que vil quet.
1353 Ay veu que el cor me has ferit
1354 com Pera estant avisat
1355 encare no te has bestat?
1356 Com Pera ingrat y atreuit
1357 ton amat mestre has negat?
1358 Ulls firmau-vos la sentència
1359 de plorar contínuament
1360 de el mal que he fet me demència.
1361 O señor y quant lo cent!
1362 Ploraré sens may sessar

³³ Possible errada de l'autor/copista. Hauria de dir hey sense la –s.

³⁴ No és castellanisme. Derivat de *solt*.

1363 mon pecat ab viu dolor.
1364 Feys que vós, mestre y señor,
1365 satisfet vullau quedar
1366 de me culpa y vil error. <<Va-se'n>>

<<Aparexeran Annàs y Cayfàs assentats en Consell y surt Judas trist.>>

Judas:

1367 Estich tant fora de mi
1368 que el consell he fet parlar
1369 perquè mi dexen entrar
1370 y si no logrch el meu fi
1371 crech me he de desesperar.
1372 Grans señors dau-me remey.

<<Entre>>

1373 Jo hem penet do lo que he fet
1374 lo que he fet sia desfet.
1375 Señors feys-me aquex servey
1376 que mon mestre libre³⁵ qued.
1377 Ja veys quant mal som estat
1378 trehint a un innoent.
1379 Sempre hem som tractat vilment
1380 però are he transpassat
1381 més allà de ésser dolent.
1382 Aquí heus vench a suplicar
1383 que la venda que heus he feta
1384 arrera vullau tornar
1385 que no pot avant passar
1386 la compre per imperfeta.
1387 Me pena heus vaig descobrint
1388 me maldat no pot ser més
1389 aquí vos torn los diners
1390 que de pena vaig finint
1391 del delicta que he comès.

Cayfàs:

1392 Que se nos ve a donar
1393 a nosaltres si has fet mal.
1394 Tu lo veuràs que al·lagar
1395 si és o no la compre y gual
1396 ben fresch te'n pots ja tornar.

Annàs:

1397 Judas no te havem buscat.
1398 Tu matex te convidares.

³⁵ S'ha de llegir [librə] (forma antiga de lliure).

- Cayfàs:
1399 Y ab gran forse nos pregares.
- Judas:
1400 És molt bona veritat
1401 Però señors què he de fer?
1402 Jo vull que arrere heu tornem.
- Cayfas:
1403 Ves, ves de axò no parlem.
- Judas:
1404 Si no heu feys jo hem desesper.
- Annàs:
1405 Serà molt lo que perdem?
- Cayfas:
1406 Mirau fresca en què no ve
1407 de tornar-nos los diners.
- Annàs:
1408 Ni si en dus altres tans i més.
- Judas:
1409 Señors meus jo hem penjaré.
- Los dos:³⁶
1410 Axí fos que el punt lo ves.
- Annàs:
1411 Judas, si has obrat mal,
1412 la culpa tens solament.
1413 Te agraïm al ser dolent.
- Cayfàs:
1414 Aven-te'n³⁷ tu ab lo dogal
1415 y surt de aquí en continent.
- <<Se tancarà el consell y queda Judas³⁸>>
- Judas:
1416 Encontrar-se se podrà més desventur(a)
1417 en una vil traïdora criatura?
1418 Judas, què has fet? Ves fugint de tu matex
1419 que cel, terra y el infern té persegueix.
1420 Judas malvat, are tench present
1421 que traïdor eras ja ans del naxament.
1422 Judas pervers y vil fill de maldat
1423 o y quant més valdria no ésser nat.
1424 Tot esto y molt més pensar poria
1425 pués ab mals ulls he mirat sempre a *Maria Santíssima*

³⁶ Fent referència a Annàs i Cayfàs.

³⁷ Veure *avantar* al vocabulari.

³⁸ Primera i única vegada que s'usa el futur en una acotació.

1426 Pens ja hem coneguí mon pare essent miñó
1427 pués per no fiar ja de mi dins de un caxó
1428 en un riu me llensà y un molt prudent
1429 cavaller me cobrà y en agraïment
1430 de haver-me ab gran piedat donat la vida
1431 traïdor de un fill seu fonch homicida
1432 y tot lo que tinch dit no és res encare
1433 pués assent gran matí mon propi pare.
1434 La maldat més nefrada ab me vilesa,
1435 Vil ab me pròpia mare tinch comesa
1436 y después aumentant la alevosia
1437 infamant de Jesús la compaïa
1438 dexeble ingrati ab tal ingratitud
1439 mon mestre per tant baix preu he venut.
1440 No heyà ja déu qui hem puga perdonar
1441 rrabiant, desesperat he de quedar.

<<Diu anant corrent com a desesperat>>

1442 Me despadassaré ab mes pròpias mans.
1443 Veniu aucells, corps, milans,
1444 afartau-vos de mi que he de penajr-me
1445 sens remey y de mi matex venjar-me.
1446 Dimonis de lo infern veiu ajudar-me,
1447 gargantas de lo infern aquí amparau-me.

<<Surt el dimoni correns y abrasa a Judas>>

:Dimoni:

1448 Vina, done'm un abràs.³⁹
1449 Judas, més prest fet que dit
1450 ans que de mi despertit
1451 estigas, ja penjaràs.

:Judas:

1452 Judas traïdor y alevoz.
1453 Judas dexeble malvat
1454 serà de lo infern tregat⁴⁰,
1455 tendràs en lo infern repòs.
1456 De me tanta gran traïció
1457 serà verdugo el dimoni
1458 y tot lo món testimoni
1459 de me desesperació. <<Va-se'n>>

³⁹ Ídem 17.

⁴⁰ Engolir. DCVB: «Aquesta darrera [tragar], en català, és considerada generalment com un castellanisme, però no és segur que ho sigui, perquè, a més d'estar documentada ja en el segle XV, sembla legitimar-se amb el topònim *Tragó*, si és que, com opina Corominas, aquest nom vingui de **tracone** variant de **dracone**.»

<<Surten los Judios qui van portant Jesús a Pilat el que estirà sentat en un solio. >>

·Judio 3r:

1460 A traïdor! Te he de esclatar

·Judio 4t:

1461 Ab què lo rosagaré.

·Judio 2n:

1462 Per los cabells, jo heu sabré?

·Judio⁴¹ patit:

1463 Dexau-me a mi arribar

1464 que jo hem desempeñaré.

·Judio 2n:

1465 Vina, vina encantador.

·Judio 1r:

1466 Vina que devant Pilat

1467 se veurà bé te maldat.

·Judios 3r y 4t:

1468 Per ella hets meraxedor

1469 de ésser a mort condemnat.

·Pilat:

1470 Qual és la acusació

1471 que contra aquex aportau

1472 qui tant irats vos mostrau?

1473 Digau-me per qual rahó

1474 tant malament lo trectau?

·Judio 3r:

1475 Si ell malfactor no fos

1476 no el vos heuríam portat

1477 perquè sabem se maldat.

1478 Venim a clamar a vós

1479 que sia sentenciat.

·Pilat:

1480 Ja de esto estau informats

1481 y conexeu que és ravó⁴².

1482 Vosaltres, pués, preniu-lo

1483 y ab vòstron gust governats

1484 anau, sentenciau-lo.

·Judio 4t:

1485 A nosaltres és vedat

1486 el juy de sanch com sabeu

1487 y per so lo havem portat

⁴¹ Transcrivim *Judio* perquè és la manera com l'anomenen al principi de la consuetat, on hi ha tots els personatges.

⁴² Raó amb <v> antihiàtica.

1488 devant vós, señor Pilat,
1489 perquè lo sentencieu.

<<Diu Pilat a Jesús un poch apartat.>>

·Pilat:

1490 Digau-me la veritat
1491 hets tu el rey de los Jueus?
1492 Com axí te han aportat
1493 tant fortament pres y lligat
1494 estos qui són de los teus?

·Jesús:

1495 El meu reyne y potestat
1496 cert que de aquest món no és.
1497 Si de aquest món fos estat
1498 heurien-me defensat
1499 los qui are hem fan procés.

·Pilat:

1500 Dons rey hets tu, certament,
1501 segons lo que has declarat?

·Jesús:

1502 Jo en aquest món som estat
1503 per ensenyar rectament
1504 la més pura veritat.

·Pilat:

1505 Pués, què és veritat?

<<Torna Pilat entregar Jesús a los Judios y se asante y diu>>

·Pilat:

1506 A Jesús he examinat
1507 con heu vist exactament
1508 y cosa en él no he trobat
1509 que me haje dat fonament
1510 perquè sia condemnat.

·Judio 1r:

1511 És cert que té alborotat
1512 tot el poble de Judea.
1513 Ell comensà en Galilea
1514 y fins aquí no ha perat⁴³.

·Pilat:

1515 Pués que deys és Galileu
1516 no hem toca judicar-lo.
1517 Serà posat en rahó

⁴³ No és castellanisme.

1518 que a Herodes lo aporteu.
1519 A ell toca y a mi no. <<Va-se'n.>>

<<Aportan Jesús a Herodes>>

:Judio 1r:

1520 Aquesta volta ests perdut.

:Judio 2n:

1521 Ja en cert que are patiràs.

:Judio 3r:

1522 Tu heu tens molt ben marascut.

:Judio 4t:

1523 Sinó ja heu meraxaràs.

:Jueu patit:

1524 Are ja estàs convensut.

<<Arriben a presència de Herodes que estirà sentat en un sólio.>>

:Judio 1r:

1525 El señor governador

1526 de Judea, Pons Pilat,

1527 remet a se megestat

1528 aquest home malfactor

1529 perquè sia castigat.

:Herodes:

1530 Molt temps ha⁴⁴ que desitjave

1531 ab aquest home parlar

1532 perquè de ell he ohit contar

1533 que los miracles que obrava

1534 eran cosa de espantar.

1535 Bon home veniu assí <<A Jesús>>

1536 puys que vos han portat

1537 feys alguna novodat

1538 are que sou devant mi

1539 puys vos puch dar llibertat.

<<Jesús no respon>>

1540 Com axí no vols parlar

1541 a lo que te he demenat?

1542 No veus que tinch potestat

1543 de poder-te condemnar

1544 o de dar-te llibertat?

<<Jesús no respon>>

1545 Puys no puch treurer rahó

1546 de aquest home que heu portat

⁴⁴ Ídem 14.

1547 per loco sia trechat.
1548 Aquí el teniu. Vestiu-lo
1549 de blanch com a dementat.

<<Vesten a Jesús de blanch>>

·Herodes:

1550 Tornau-lo-vos-ne a Pilat
1551 al qual me encomanareu
1552 y de me part li direu
1553 que de bona voluntat
1554 amich sempre seré seu.

<<Tornen Jesús a Pilat>>

·Judio 1r:

1555 Mirau com sap estufar.

·Judio 2n:

1556 Rey de locos ha de ser.

·Judio 3r:

1557 Que bé el cetro sap portar.

·Judio 4t:

1558 Molt gran és el teu poder.

·Jueu patit:

1559 A Pilat lo hem de arribar.

<<Arriban Jasús a Pilat>>

·Judio 3r:

1560 Per orde vostra señor,
1561 a Herodes havem portat
1562 aquest home y ha manat
1563 que el tornem perquè ab rigor
1564 per vós sia condemnat.

·Pilat:

1565 No sé per quina rahó
1566 aquest home haveu tornat.
1567 Jo lo he ben exeminat
1568 y no content ab axò
1569 a Herodes lo he enviat.
1570 Ell ni jo havem trobat
1571 causa ninguna bestant
1572 perquè sia castigat
1573 com tots anau desitjant.
1574 Tinch, pués, que prevenir-vos
1575 que és costum alliberar
1576 per la pasqua celebrar

1577 un home facinerós.
1578 Barrabàs molt bé sabeu
1579 quant malfector és estat.
1580 Vejau dels dos qual voleu
1581 que vos daré alliberat
1582 al que me asseñellereu.

·Judio 4t:

1583 Barrabàs volem, señor,
1584 que gos de la llibertat.
1585 Muyra Jesús el treïdor
1586 y pués és home pitjor
1587 sia prest sentenciat.

·Pilat:

1588 A vòstron rey y señor
1589 tinch jo de sentenciar?

·Judio 1r:

1590 Altre no tenim que adorar
1591 sinó a Cèsar. Muira el treïdor
1592 muira, muira sens tardar.

·Pilat:

1593 En què vos ha injuriat
1594 tant com demostrau estar?
1595 Bastarà fer-lo assotar
1596 par a que qued esmenat
1597 y no torn a predicar.

·Judio 2n:

1598 Pués mà a feina prestament.

·Judio 3r:

1599 No haya com prest despetxat

·Judios tots:

1600 Ja és ora de comensar.
1601 Donau el consentiment
1602 per comensar-lo assotar.

·Pilat:

1603 Pués jo vos don el permís
1604 que en la columna al lligeu.
1605 Assotau-lo quant voldreu
1606 però alerta que heus avís
1607 que no consent que el mateu.

<<Lligan Jesús a la columna>>

·Judio 1r:

1608 Decantau-vos tots de aquí
1609 que jo no us he menester.

1610 Jo tot sol lo lligaré,
1611 veurem si porà fugir.

·Judio 2n:

1612 Cap de dons que ne som res
1613 de fermar aquex treïdor?
1614 Decantau jo el lligaré
1615 ab aquest nuu corredor.

·Judio 3r:

1616 Axò és modo de lligar
1617 que fas en aquex dolent?
1618 No·l lligaràs que rebent
1619 fins que·l fasses esclatar?

·Judio Patit:

1620 Venga, venga, un llendera
1621 y dexau-me fer a mi.
1622 Veureu com el llich aquí
1623 per los peus de part darrera.

·Judio 1r:

1624 Pués que Pilat és content
1625 sia Jesús castigat.
1626 Pega'm-li ab crueldat
1627 y que muyra prestament.

·Judio 2n:

1628 Home fingit si eran tants
1629 los teus miracles fen are
1630 y lo teu poder declare
1631 en figir⁴⁵ de nostras mans.

·Judio 3r:

1632 Pués anem, pega'm-li fort
1633 fins que se vejen los ossos,
1634 fins que la carn vinga a trosos
1635 y el vejem caurer mort.

·Judio 4t:

1636 Hipòcrit, perro, treïdor
1637 que has duyt lo món engañat.
1638 No seria estat millor
1639 par a sempre haver callat
1640 que fer-te predicador?

·Judio Patit:

1641 De pegar ja estich cansat.

·Judio 1r:

1642 Pués jo no ho estich ni ho estiré

⁴⁵ Possible errada de l'autor/copista. Ha de dir *fugir*.

1643 ni ja may me aturaré
1644 fins que el veja trosetjat.

·Judio 2n:

1645 Señor vullau consentir <<a Pilat>>
1646 en lo que us demenerem
1647 puys ha vulgut presumir
1648 que per burla el coronem.

·Pilat:

1649 Jo el vos entrech llargament
1650 a las vostres volumptats
1651 sols quedeu asesiats
1652 ab esto tant solament.

<<Deslligat a Jesus de la columna lo asanten posant-li ab escarnio y burla la púrpura,
corona de espinas y cetro. >>

·Judio 1r:

1653 Gran señor, pués, sou el rey
1654 de nòstron poble és rahó
1655 rendir-vos adoració
1656 axí heu mane tota lley.
1657 Seys, pués, perquè no està bé
1658 en un qui és rey tal postura.

·Judio 2n:

1659 El sólio és cosa un poch dura
1660 però tal qual li convé.

·Judio 3r:

1661 Señor rey molt se és estesa
1662 la fama de son reynat
1663 fins a Roma ja ha arribat
1664 y ve de allí una remesa.
1665 Aquesta púrpura rica
1666 envia lo emperador
1667 ab ella el seu gran amor
1668 y bon efecte heus explica.
1669 Anem jo le y vull posar.

·Judio 2n:

1670 Molt gustós te ajudaré.

·Judio 4t:

1671 Caspi que estirà de bé.

·Judio 2n:

1672 No mo era par a pensar.

·Judio 1r:

1673 Sens corona ha de quedar?

:Judio 4t:

1674 No per sert ja la tinch feta,
1675 tan hermosa tan perfeta
1676 que no se pot millorar

:Judio 1r:

1677 Venga que jo le y vull dar.
1678 La terra per vós rregada
1679 ab vostres noves doctrines
1680 per fruyt ha donat espinas
1681 que la corona han formada.
1682 Preniu-la.

:Judio 3r:

1683 Pose-le-y tu.
1684 Que qui és rey no la de pendrer
1685 si no-n saps bé en pots aprendrer
1686 de fer a un rey rendivú.⁴⁶

:Judio 1r:

1687 No te enquiets⁴⁷, ja le y pos.
1688 No trobeu señor que és rica
1689 esta corona? Que pica?
1690 Are si fereu de gròs.

:Judio Patit:

1691 Pués jo ja la tinch pensada.
1692 Aquesta caña en la ma
1693 de cetro li servirà
1694 però antes durà cañada.

:Judio 1r:

1695 Que bé que vos cau, señor,
1696 aquexa hermosa corona!

:Judio 2n:

1697 La púrpura és cosa bona!

:Judio 3r:

1698 Però el cetro és lo millor.

:Judio 4t:

1699 Que és de caña?

:Jueu Patit:

1700 No, és de or.

:Judio 1r:

1701 Camaradas poch favor
1702 a nòstron rey havem fet.
1703 No deu quedar satisfet
1704 Fen-se'm pués honra major.

⁴⁶ Fer rendivú: «Fer rendivú: fer compliments i demostracions excessives de respecte o d'afalac.»

⁴⁷ No és castellanisme. *Inquietar*.

1705 Lo que a mi fer-me veureu
1706 vosaltres també lo fareu.

<<Se agenolle Judio 1r devant de Jesús y lo mateix fan los demás judios, y diu ab burla Judio 1r.>>

:Judio 1r:

1707 Déu vos guard o gran señor.

:Tots:

1708 Déu vos guard o gran señor.

:Judio 1r:

1709 Vós qui sou rey dels jueus.

:Tots:

1710 Vós qui sou rey dels jueus.

:Judio 1r:

1711 Prostats a los vostros peus.

:Tots:

1712 Prostats a los vostros peus.

:Judio 1r:

1713 Vos volem fer gran honor.

:Tots:

1714 Vos volem fer gran honor.

:Pilat:

1715 Què és aquexa confusió? <<Surt>>

1716 Per què tanta gritaria?

1717 Si no u ves may pensaria

1718 pogués tant una passió!

1719 Encare erex el furor?

1720 No vos basta haver posat

1721 en tan llastimós estat

1722 ab tant desusat rigor

1723 aquex pobre desdixat?

1724 Alse't Jesús, dam la mà

1725 que si bé estàs furiós

1726 el poble vehent tos dolors

1727 a llàstima se veurà.

<<Mostra a Jesús a el poble.>>

:Pilat:

1728 Poble Hebreo, mira, mira

1729 el home tal l'a dexas.

1730 Axí l'à desfigurat

1731 la més envejosa ira.

1732 No penetra el teu cor

1733 esta vista? Condemnat

1734 el vols a mort? Ten pietat
1735 tenga fi el teu furor.
1736 Vols que sia alliberat?

·Judio 2n:

1737 No per sert, poch és señor
1738 lo que fins are heu manat.
1739 Muira, muira aquex malvat
1740 esperiment ton rigor
1741 en una creu enclavat.

·Pilat:

1742 Pués vosaltres preniu-lo
1743 y feys vostra voluntat.
1744 A mort sentenciau-lo
1745 que jo causa no he trobat
1746 par a tal resolució.

·Judio 1r:

1747 No trobas causa bestant
1748 perquè sia condemnat?
1749 Luego tu te hets demostrat
1750 contra el Cèzar. Passe avant.
1751 Ell sebrà lo que ha passat.

·Pilat:

1752 Pués voleu profidiar
1753 en què muira injustament.
1754 Vull que vejeu clarement
1755 que las mans me vull rentar
1756 per mostrar que no y consent.

<<Se renta las mans Pilat>>

·Judio 2n

1757 No temeu no, gran Pilat.
1758 No vos asusten perills.
1759 La sanch de aquex condemnat
1760 volem nos vinga degra
1761 sobre nos y nostros fills.

·Pilat:

1762 Vosaltres y vostros fills
1763 senten los dañys y perills.

·Judios tots:

1764 Super nos et filios nostros.

·Pilat:

1765 Axí com haveu dit serà
1766 per tant com Déu serà Déu.
1767 Vinga dons lo escrivà

1768 y firmaré de me ma
1769 la sentència que voleu.
1770 Escrivà?

·Escrivà:

1771 Señor? <<Surt>>

·Pilat:

1772 Aquí escriu lo meu dictat
1773 y quant jo lo heuré firmat
1774 el publicareu. Axí
1775 ho determina Pilat.

<<Escriu lo escrivà la sentència, la firma Pilat y se publica.>>

k. Jo Pons Pilat, governador president de la Inferior Galilea, regent aquí en Jerusalem per
l. lo Imperi Romà, estant en mon tribunal y sólio en el palàcio de la Archipresidència.
m. Pronuciy sentència y en virtud de esta declar reo de mort a Jesús, anomenat per la
n. plebe Nazareno, patricio de Galilea, home sediciós contrari a la lley, a nòstron senado
o. y a al gran emperador Tiberio Cèzar y en virtud de la matexa determin sia la sua mort
p. en una creu, fixat ab claus segons estil, costum de reos. Primerament a molts hòmens
q. pobres y rics no cessats de commourer ab sedicions y tumultos per tota Judea
r. publicant-se fill de Déu y rey de Israel,
s. amanassant ruïna a esta insigne ciutat de Jerusalem y a son temple. Segonament per
t. haver negat el tribut a l'emperador y últimament per haver tingut atreviment de
u. entrar ab gran triunfo ab rams y palmas y contínues aclamacions del poble dins la
v. matexa nostra ciutat y en el segrat temple de Salomó manant axí matex que sia portat
w. per la dita ciutat de Jerusalem a la vergonya lligat com se troba y assotat per expresa
x. resolució y ordenansa mia y li sian posadas las vestidures perquè sia conegut de tots,
y. aportant sobre las suas espallas la pròpia creu en què ha de ser crusificat y vaja de este
z. modo en mitx de dos lladres que axí matex estan condemnats a mort per los robos y
aa. homicidis que han comès par a que de esta manera sia exemple de tots los malfactors
bb. y axí matex en virtud de esta me sentència orden y man que después de haver
cc. aportat per los carrers públichs al tal malfactor sia tret de la ciutat per la porta
dd. acostumada y ab pública veu de pregoner sian expresadas y publicadas las suas culpes
ee. del modo que en esta me sentència van narradas y sia portat al Monte Calvari ahont se
ff. acostuma executar justícia contra dels malfactors y fecinerosos y allí tirat y crusificat
gg. en la matexa creu que aportarà o heurà aportat qued el seu cos pendiente entre los
hh. dos lladres. Manant axí matex que sobre la creu y en lo més alt de ella li sia posat el
ii. títol de son nom en las tres llenguas grega, lletina y hebrea y que en totes y en cada
jj. una de ella diga "Jesús Nazareno rey de los judios" per a que tots lo entengan. Y sia
kk. conegut de tots. Y axí matex orden y man a totes y qualsevols personas so pena de
ll. perdió de tots sos béns y de la vida com també de ésser declarats per raber-los a
mm. l'Imperi Romà, que ningú de qualsevol estat o condició que sia se atrevesca
nn. temeràriament a impedir al curs de dita justícia, que man sia pronunciada,
oo. administrada y ab tot rigor executada segons los decrets y lleys romanas y hebreas y

pp. segons ellas publicada per lo escrivà per este efecta destinat. Dat en nòstron palàcio
qq. de la archipresidència als 25 de marts any de la creació del món 1233.
rr. Pons Pilat, Jutje y governador de la Inferior Galilea per lo Imperi Romà.

<<Los judios se n'entren a Jesús y surt *sant* Juan. >>

· *Sant* Juan:

1776 Etern pare, que abitau
1777 entre las llums de la glòria,
1778 ahont està la memòria
1779 de aquel fill que tant amau?
1780 Com señor haveu permès
1781 el ser pres, ser assotat,
1782 ser a la mort entregat
1783 el qui culpa no ha comès?
1784 Ni sap que cosa és pecat!
1785 Ay del rebano! Ferit
1786 el seu divino pastor
1787 ple de por, ple de temor
1788 ha de quedar espergit?
1789 Y jo, au de mi! Què faré?
1790 Sense mestre com queda re?
1791 Y a la sua sancta mare
1792 com consolar-le podré?

<<Surt Maria santíssima>>

· *Maria Santíssima:*

1793 Apòstol meu, prestement,
1794 digau-me que és de mon fill
1795 perquè sospita vehement
1796 hem dóna vostro torment
1797 de què es troba en gran perill.

· *Sant* Juan:

1798 Señora, heus voldria dar
1799 millor nova a què us aport.
1800 Sentenciat està a mort
1801 vòstron fill sens més duptar.
1802 Treballau pendre conort.

· *Maria Santíssima:*

1803 Ay de mi! De pena el cor
1804 està par a rebentar.
1805 No sé si podré aguantar
1806 un tan terrible dolor.
1807 O señor omnipotent
1808 vós me vullau ajudar,

1809 vós me vullau confortar
1810 per no morir el moment.

· Sant Juan:

1811 Señora si manéreu
1812 veniu en mi sens tardar
1813 perquè jo heus vindré aportar
1814 a lloch de ahont lo veureu
1815 y pens li podreu parlar.

<<Sonen la trompeta>>

·Maria Santíssima:

1816 O so funest, el meu cor
1817 tiranament has ferit!

<<Surt Jesús caminant al calvari ab la creu al musclo y en mitx de los dos lladres y los judios lo acompanyen.>>

·Judio 1r:

1818 Parex que perd el sentit
1819 y que li falta el valor.

·Judio 2n:

1820 Aguanta tú aquex dogal.

·Judio 3r:

1821 Tira tu de la cadana
1822 que poch importa pas pena
1823 que tens por de fer-li mal.

<<Cau Jesús>>

·Judio 4t:

1824 Are estam bé. Ell és caygut.

·Judio 3r:

1825 No u cregas. El ja és traïdor.

·Judio 4t:

1826 No per sert és el dolor
1827 y el pes qui l'à vensut.

<<Se enquantre Maria Santíssima ab son fill Jesús.>>

·Maria Santíssima:

1828 O fill meu tot poderós!
1829 Fill únich de lo etern pare
1830 dau esforços a vostra mare
1831 perquè puga mirar-vos.
1832 És possible amat fill meu
1833 vos veje en esta postura?
1834 Ahont està la hermosura

1835 del resplendor de mon Déu?
1836 Ha culpa de Adam ingrát
1837 qual a mon fill has posat!

·Judio 3r:

1838 Passe, passe mala dona.
1839 En ploreyetas nos ve?
1840 Que no u sap totom molt bé
1841 que may ha fet cosa bona?

<<Surt Maria Magdalena>>

·Magdalena:

1842 Mon mestre, mon redemptor
1843 quant me hauria jo pensat
1844 veure-vos en tal estat?
1845 Vós per la terra, señor?

·Maria Santíssima:

1846 Vina, vina Magdalena
1847 que va perillant me vida
1848 en tal dolor sumargida
1849 acompanyem en la pena.

<<surt el Sirineo>>

·Sirineo:

1850 Del camp vénch de treballar
1851 a veurer que ay à⁴⁸ de nou
1852 puys novodat singular
1853 me dóna que sospitar
1854 el sentir tant de renou.
1855 Mes⁴⁹, què és lo que estich mirant?
1856 Un home molt transportat
1857 y del tot desfigurat
1858 vetx que una creu va portant
1859 per sert que en tinch pietat.
1860 Que⁵⁰ delicta heurà comès
1861 que el tractan de exa manera?
1862 Però si mal no me n'erra
1863 ja no pot resistir més
1864 puys és caygut en la terra.

·Judio 1r:

1865 Sirineo, vina assí
1866 que has de ajudar aportar

⁴⁸ Hi ha

⁴⁹ Mes (ant. mas i mays). conj. 1. (adversativa) equivalent a 'però'. (DIEC).

⁵⁰ No és castellanisme. Veure *Que* al comentari lingüístic (formes nominals).

1867 exa creu sens replicar.

:Sirineo:

1868 Voltros no m'ó deys a mi

1869 Ay modo de consertar!

:Judio 3r:

1870 Vina prest, y obeieix

1871 lo que deym sens més tardar

1872 si no vols el ban pegar.

:Sirineo:

1873 A na mi, pués que hem perex

1874 ser ditxa molt singular.

1875 Hem parex que el cor me diu

1876 que gran premi he de lograr.

1877 No vull ja més aguardar.

1878 Vina creu, que ja catiu

1879 me tens, vina sens tardar.

<<Ajuda aportar la creu a Jesús>>

:Judio 4t:

1880 A perro com to pensaves

1881 fent el treïdor escapar?

:Judio 2n:

1882 Espedeix que hem de arribar

1883 per axò tant poch cuytaves?

:Judio 3r:

1884 Anem prest que has de pegar

1885 los mals que has anat causant.

<<Surt la Verònica y diu>>

:Verònica:

1886 Que novedat singular

1887 a Jerusalem commou.

1888 Què serà tant de renou

1889 que de aquí es deixa escoltar?

1890 Serà aquell que l'altre dia

1891 per propi rey aclamave

1892 el poble mentres entrave

1893 ab la major alegria?

1894 Bé pot ser que és natural

1895 que per mostrar-se leals

1896 li fassen los seus vasalls

1897 alguna honra principal.

<<Repare en Jesús>>

1898 Mes⁵¹, què vetx? Què és lo que mir?
1899 Elles, més quant diferent
1900 de lo que jo anava dihent!
1901 Al Calvari va a morir.
1902 Ay quina cosa tant trista!
1903 Per totas part sanch desrame
1904 y sent que el meu cor inflame
1905 tan melancòlica vista.
1906 Señor, de mi preniu are
1907 tot lo que jo heus puga donar
1908 que és ab un lienso axugar.

<<Axuga la cara a Jesús>>

1909 La vostra divina cara
1910 la sua sanch, el color.

<<Mira el lienso>>

1911 La cara queda estempade
1912 en el lienso. O clavada
1913 estiga sempre en el cor <<Va-se'n.>>

<<Arriba Jesús al Calvari>>

·Judio 4t:

1914 Anem-lo, dons, despullant
1915 que en un punt ha de acabar.

·Judio 2n:

1916 Dasse tu aquex martell
1917 veiem si-ns escaparà
1918 aquex maldito tirà.

·Judio 1r:

1919 Estira-li tu se pell
1920 de aquex modo arribarà.

<<Claven-lo en la creu. Le alsen y diu Jesús. >>

·Jesús:

1921 O pare meu celestial
1922 per més que el delicta és gran
1923 perdó per ells vos deman.
1924 Perdonau-los tant gran mal
1925 pués no saben lo que fan.

·Judio 1r:

1926 Y saps tu lo que are fas?

·Judio 2n:

1927 Ell ha demenat perdó

⁵¹ Ídm 44.

1928 per nosaltres y és el cas
1929 que ell no té remissió.

·Judio 3r:

1930 Vejes si develleràs?

<<Surt el centurió>>

·Centurió:

1931 Camarades, aquí vénch
1932 perquè heus sia repartit
1933 de aquex home el vestit
1934 per fer axò la orde tinch
1935 no sia ningú que·s moga
1936 a cada u donaré
1937 lo que de just trobaré.

·Judio 1r:

1938 Prec-vos señor no vulleu
1939 la túnica dividir.
1940 Sensera la hem de tenir
1941 vaja a sort si axí heus plau.

·Centurió:

1942 Bé deys sia aparellada
1943 la taula y se jugarà
1944 per més mans li serà dada.

·Judio 2n:

1945 Y perquè havem manaster
1946 la taula? Que no és bon lloch
1947 aquí en terra per un joch?

·Judio 3r:

1948 Jo ja som.

·Judio 4t:

1949 Y jo també.
1950 Amigos si són servits
1951 nos soyerem els vestits?

·Judio 1r:

1952 Ja y som tots.

·Judio 3r:

1953 Pués treys els daus.

·Judio 4t:

1954 Aquí estan.

·Judio 1r:

1955 Qui més punt fa
1956 la túnica sens durà.

·Centurió:

- 1957 Sí, axí me apar molt bé
1958 y per escusar rahons
1959 y per llevar qüestions
1960 escoltau lo que diré.
1961 El primer tu jugaràs
1962 tu el segon, tu el terser
1963 y tu seràs el derer.

·Judio patit:

- 1964 Y que no·n som jo, señor?

·Centurió:

- 1965 Què has de fer?

·Judio 1r:

- 1966 Calla mocós
1967 prou faràs en mirar-nos.
1968 Jo ja juch. Dauets veys alt.

·Judio 2n:

- 1969 Bon punt.

·Judio 1r:

- 1970 No fa llarch.

·Judio 4t:

- 1971 Tres y as.

·Judio 3r:

- 1972 Vejés si la te'n duràs.

·Judio 1r:

- 1973 Per ventura?

·Judio 2n:

- 1974 Are vaig jo.
1975 Axò si que és remenar,
1976 axò si que és ben jugar.

·Judio 4t:

- 1977 Quatre y sinch.

·Judio 2n:

- 1978 Ja u són. S'as y tres.
1979 Amigo el podràs guardar
1980 o sinó el podràs selar⁵².

·Judio 1r:

- 1981 Canso! Es joch ja hem fa son.

·Judio 3r:

- 1982 Ahont són es daus?

·Judio 4t:

- 1983 Axò és bò.

⁵² Veure *Celar* al vocabulari.

- 1984 Que·lse⁵³ tens tu polissó?
- Judio Patit:
- 1985 Jo no·ls he vist
- Judio 4t:
- 1986 No·ls has vist?
- 1987 O tu luego el se trauràs
- 1988 o a suaquí patiràs.
- Judio Patit:
- 1989 Aquí estan.
- Judio 3r:
- 1990 Brivó, areja.
- 1991 Aquestes vellecarias
- 1992 si foses gran, què farías?
- Judio Patit:
- 1993 Des que som jueu patit
- 1994 se volen riurer de mi.
- 1995 Dexau-me jugar un pich
- 1996 y qui tendrà bò que tir.
- Judio 4t:
- 1997 O mirau lo bell ropit
- 1998 que també si vols mesclar.
- 1999 Los grans són qui han de jugar.
- 2000 Jo het pegaré un esclafit.
- Judio Patit:
- 2001 Perquè som jueu patit
- 2002 no puch dir res a nigú
- 2003 que som tant desminuït
- 2004 que no puch fer sinó u.
- Judio 4t:
- 2005 Juga tu.
- Judio 3r:
- 2006 Jo, què faré?
- Judio 2n:
- 2007 Are heu veurem. Dos y tres.
- 2008 Fet contra que no has fet res.
- Judio 4t:
- 2009 Are veurem com se juga.
- 2010 Sisos veureu a suaquí.
- 2011 Mirau-los, vat-los-t-aquí.
- 2012 Venga la túnica meva.
- 2013 Camaradas bona nit
- 2014 perquè jo ja som partit <<Fuig>>

⁵³ -e apantètica per evitar pronunciar tres consonants juntes.

- Judio 3r:
 2015 Ment.
- Judio 1r:
 2016 Ell són assos
- Judio 2n:
 2017 Per dens,
 2018 que penses axí escapar.
 2019 Tu la me heuràs de pegar
 2020 o het faré botir ses dents.
- Centurió:
 2021 Mos cavallers perdonau
 2022 que jo no le y he donada.
 2023 Feys d'ell tot lo que vullau
 2024 puys de més mans l'à robada.
- Judio 2n:
 2025 Jo jur ser Déu infinit
 2026 que ell la m'à de pegar
 2027 y que jo el tench de matar
 2028 com si matàs un ropit.
- Judio 1r:
 2029 Anem, vejem com se troba
 2030 aquest gran predicador.
- Judio 2n:
 2031 Déu te salve, rey y señor
 2032 de tot el judaich poble.
- Judio 3r:
 2033 Aquí patiràs, treïdor,
 2034 per tes gran embustarias.
- Judio 4t:
 2035 Aquí finiran tos dias.
 2036 Demana a ton Déu perdó.
- Jesús:
 2037 Sed tench.
- Judio 3r:
 2038 Prest donar-li beurer.
 2039 Aquí tens fel y vinagre.
- <<Donen fel i vinagre a Jesús>>
- Judio 2n:
 2040 Jo crech que l'à trobat agre.
- Mal Lladre:
 2041 Si tu hets Christo com dius
 2042 y tens infinit poder,
 2043 salva-nos y allibera

2044 de torments tan exercius
2045 y después en tu creuré.
·Bon Lladre:
2046 Calla blasfemo. No digas
2047 tal necedat, tal error.
2048 No és de admirar que tu estiga(s)
2049 y jo patint tal rigor
2050 pués el merexem major.
2051 Però aquest qui és innoent
2052 y no conex el pecat
2053 perquè ha de ser condemnat
2054 a mort y tant fierament
2055 en una creu enclavat?
2056 O Déu meu! O señor meu!
2057 Per la vostre gran bondat
2058 tenu de mi piedat.
2059 Jo heus confés ver fill de Déu.
2060 No mirau el meu pecat.

·Jesús:
2061 Ves perdent el teu temor
2062 que ja perdonat estàs.
2063 En el paradís seràs
2064 vuy⁵⁴ y pesat el dolor
2065 descans en mi lograràs.

·Judio 1r:
2066 Bon paradís are tens.

·Judio 2n:
2067 Encare enganas treïdor
2068 fent-te rey i salvador?
2069 Bé mareys aqueys torments.

·Sant Juan:
2070 Mestre meu, Jesús amat,
2071 No·n puch apartar de vós.
2072 Ay de mi desemparat!
2073 Què faré jo perdent a vós?
2074 No hem dexeu en soledat.

·Maria Santíssima:
2075 Ay trista y desconsolada!
2076 O fill meu o mon amor!
2077 Perquè comportau señor
2078 visque tant desemperada
2079 y esperiment tal rigor.

⁵⁴ Avui.

·Jesús:

2080 Mare mia consolau-vos
2081 que si hem veys en tal rigor
2082 prest sortiré vencedor.
2083 Procurau equiatar-vos,
2084 vaja cessant el dolor.
2085 Aquí teniu a Juan.
2086 Preniu-lo vós per fill are.
2087 y tu Juan, pren per mare
2088 a Maria ditxa gran
2089 mentres jo vaig a mon pare.

·Judio 1r:

2090 Jo crech que has fet s'esclefit.
2091 Mansa ha mudat de color.

·Jesús:

2092 En la vostres mans, señor,
2093 coman el meu esperit.

·Judio 4t:

2094 Ell parex que va de veras.

·Judio 2n:

2095 Jo ja no·l sent gemegar.

·Judio 3r:

2096 Ja està fet. Dexam-lo anar.

·Judio 4t:

2097 Ell ja ha tirat ses derreras.

·Judio 1r:

2098 Mal me sap que ja mort sia
2099 per poder-lo atormentar.

·Judio 2n:

2100 Jo el planch y no·l puch plorar.

·Judio 1r:

2101 Anem prest y fessem via
2102 a veurer que havem de obrar.

<<Van-se'n tots los judios>>

·Maria Santíssima:

2103 És possible amat fill meu
2104 que en exa creu espirant
2105 vos estiga jo mirant?
2106 Ay trista de mi! Bé es veu
2107 no podré dexar el plant.
2108 Sola, trista y afligida
2109 entre tals dolors posada
2110 fillet meu me haveu dexada

2111 vós qui sou la mia vida!
2112 O mare desconsolada!
2113 O fill meu no u responeu.
2114 Mirau que som vostra mare.
2115 Hem deys que mort no podeu?
2116 O fort dolor! O etern pare,
2117 com un tal permès haveu?

·Magdalena:

2118 Ay mestre meu! Ay señor!
2119 Faltant-me vós , què faré?
2120 Aquí, aquí quedaré
2121 en prova de mon amor.
2122 El peu de la creu clavada,
2123 sens may cessar ploraré.
2124 Ab la creu me abrasaré
2125 par a ser més atormentada.

·Sant Juan:

2126 Senora, del tot rendit
2127 a vostres plantes vos prech
2128 tinga vòstron cor sosech
2129 que me haveu més intristit
2130 com lo mir tan inquiet.

·Maria Santíssima:

2131 Alsau Juan, vetx molt bé
2132 que el alivio anau buscant
2133 a més penas, entretant
2134 que jo consol no admatré
2135 ni tindrà treguas el plant.
2136 Com consolar-me podre,
2137 havent perdut a mon bé?

·Magdalena:

2138 Com cessarà el meu dolor
2139 si he perdut mon redemptor!

·Sant Juan:

2140 Si mon mestre me ha faltat
2141 podré quedar consolat.

·Maria Santíssima:

2142 Ay fill meu!

·Magdalena:

2143 Ay mon amor!

·Sant Juan:

2144 Ay mestre meu estimat,
2145 mirar-vos crucificat.

·Los tres:

2146 Fer y trespassa el meu cor.

·Maria Santíssima:

2147 Pués Magdalena, Juan
2148 ja que tenim per el llanto
2149 per el dol, per el quebranto
2150 tans de motius vos deman
2151 que en fe de dolor tan gran
2152 los tres alsem el clamor
2153 tal volta a nòstron dolor
2154 exos cels corresponent
2155 en fúnebre trist accent
2156 diran a son criador.

·Los tres y música:

2157 Déu meu, pués és vòstron grat
2158 qued en avant nostra vida
2159 a tal martiri rendida
2160 fasse's vostre voluptat.

Finis.

3. Estudi de la Passió.

3.1. Estudi preliminar.

Tenim molt poca informació respecte a aquest text. Hem pres com a font bibliogràfica principal el *Diccionari del teatre a les Illes Balears*, sota la direcció de Joan Mas i Vives, atès que és pràcticament l'única obra que fa referència a aquest manuscrit del segle XVII. Hem consultat també *Entremesos en mallorquí*, de Ramon Díaz, tot i que la seva informació es basa en la donada al DTIB. Així i tot ens ha estat d'ajuda per completar alguns apartats.

La presa de Christo Jesús i la sua Passió y Mort, més coneguda com *La Passió Rull*, és un text passionístic que data del segle XVIII, segons consta en el Fons de Documentació Teatral inclòs a l'Arxiu General del Consell de Mallorca. Aquest manuscrit fa part d'un «volum manuscrit de setze peces amb el títol d'*Entremesos en mallorquí*»⁵⁵ recollit per Bartomeu Rull. Per ventura, tan sols copià aquesta peça d'un manuscrit que desconeixem o a partir de diverses fonts va reescriure el text que aquí presentam. Amb això i altres arguments que desenvoluparem en aquest estudi, no podem afirmar amb certesa que Bartomeu Rull sigui l'autor del text. És per aquest motiu que per referir-nos a la persona que va escriure el text ho farem amb la forma autor/copista. Segons el DTIB, Bartomeu Rull era el director d'una companyia de teatre d'aficionats del municipi de Pollença de principis del segle XIX. Aquesta companyia estava formada per un grup d'actors el nombre dels quals oscil·lava entre deu i devuit, segons l'extensió de les obres representades i el nombre de personatges que tenien. Sabem de la seva existència «per un document de la companyia que ens ha pervingut titulat "Lista de los individuos representants en las comèdies. Any 1826"»⁵⁶. Segons transcriu Ramon Díaz, aquest document recull devuit obres representades per aquesta companyia entre les quals observam *La presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort*.⁵⁷ Aquest document es pot localitzar juntament amb les peces teatrals abans esmentades i altres informacions al Fons Teatral Bartomeu Rull inclòs dins l'AGCM.

⁵⁵ DTIB: vol 2, pàg 179.

⁵⁶ DTIB: vol 2, pàg. 179.

⁵⁷ DÍAZ, Ramon. *Entremesos en Mallorquí*. Palma: Edicions Documenta Balear, 2005. Pàgs. 33-38.

És a partir de la informació d'aquesta companyia que podem datar, de manera aproximada, l'escenificació d'aquesta passió i de les altres peces teatrals a principis del segle XIX.

L'obra consta de 2160 versos i està dividida en dues parts. Comença amb un "Preàmbulo" de 162 versos «escrit en lires (6a10B6a10B6c10C)»⁵⁸ i continua amb la Passió pròpiament dita de 1999 versos, sense divisions en escenes. Ramon Díaz divideix aquest text en quinze nuclis episòdics.⁵⁹ Amb això podem dir que *La Passió Rull* és una Passió unitària, pensada per representar les escenes de la passió en una sola sessió. La segona part està escrita «gairebé íntegrament en quintets heptasil·làbics, preferentment de rima abbab»⁶⁰ encara que trobam dos fragments escrits en prosa i un parlament amb un canvi de model mètric. Ens referim al parlament de Judes quan realitza el seu plany (versos 1416-1447). En aquest fragment trobam versos octosíl·labs fins a dodecasíl·labs amb rima AABBC... Els fragments en prosa corresponen, en el primer cas, a la proposició de la causa criminal i la consegüent mort de Jesús per part de Caifàs, la màxima autoritat jueva, i, en el segon cas, a la sentència de Pons Pilat, màxima autoritat romana de la regió, en la qual es descriu de quina manera ha de morir Jesús. Podem observar en alguns fragments que el diàleg entre els personatges és molt breu, tan sols hi ha dos versos per a cada personatge. En alguns casos el quintet i la rima abbab és manté, com podem comprovar en els versos 285-289, però en d'altres la rima es trenca com podem veure en els versos 363-374.

Al principi del manuscrit, abans de començar el "Preàmbulo", hi trobam el *Dramatis Personae*. Amb l'encapçalament «Personas qui parlen», es reuneixen un total de 38 personatges. La relació de personatges és la següent: Jesús, Maria Santíssima, Santa Magdalena, Sant Pere, Sant Joan, Sant Jaume, Pilat, Caifàs, Herodes, Annàs, un Àngel, la Verònica, una Criada, Jueu 1, Jueu 2, Jueu 3, Jueu 4, Jueu petit, Ambaixador 1, Ambaixador 2, Preàmbulo, Conseller 1, Conseller 2, Conseller 3, Conseller 4, Josep conseller, Nicodem conseller, un Ministre, un Porter, el Centurió, el Cirineu, un Escrivà, Judes, el Dimoni, el Bon Lladre, el Mal Lladre, Música i un Home.

⁵⁸ DTIB: vol 2, pàg. 17.

⁵⁹ DIAZ, Ramon. Op. cit., pàg 20-22.

⁶⁰ DTIB: vol 2, pàg. 17.

Cal destacar els personatges Preàmbulo i Música. L'autor/copista tracta com a personatges l'actor que recita el preàmbulo i la música. El darrer cas no té molt de sentit perquè no trobam cap fragment del text que correspongui a un actor anomenat Música. A la darrera intervenció hem localitzat el possible personatge però interpretam que fa referència a la manera com els personatges han de recitar els versos o l'acompanyament musical que han de tenir i no a un actor.

Reprement el que ja hem dit sobre l'autoria del text, hem de destacar el que diu Mas al DTIB: «Aquesta part [el cos central de la Passió] coincideix molt amb el text de la Passió més evolucionada del manuscrit Llabrés, la que contenen les consuetes núm 42 i 43 del Dijous i Divendres Sant.»⁶¹ Lenke Kovács, en la seva tesi doctoral sobre les passions del manuscrit Llabrés, dóna com a coincidents entre les consuetes núm 42 i 43 i la Passió Rull un total de 907 versos, 724 versos per a la núm. 42 i 183 versos per a la núm. 43⁶². D'un total de 2160 versos de la Passió Rull, gairebé la meitat corresponen a les consuetes núm 42 i 43. És tracta sens dubte d'una reelaboració i actualització d'aquest dos textos passionístics del segle XVI suposadament a finals del segle XVIII però des del meu punt de vista, s'haurien d'analitzar amb més profunditat els temes i motius compartits per traçar la línia entre si es pot considerar o no la mateixa obra.

El text està íntegrament escrit en català a accepció de dos fragments escrits en llatí, en ocasions rudimentari. Aquest dos fragments els localitzam a f. (quid facimus quia hich homo multa signa facit?) i al vers 1764 (Super nos et filios nostros.).

⁶¹ DTIB: vol 2, pàg. 17.

⁶² Kovács, Lenke. *Estudi i edició crítica de les consuetes del Dijous Sant (núm. 19, 27, 38 i 42), del Divendres Sant (núm. 20, 28, 39 i 43), del davallament de la Creu (núm. 21, 41 i 49) i de la Resurrecció (núm. 22) del Manuscrit Llabrés (Ms. 1139 de la Biblioteca de Catalunya, segle XVI)*. Dirigida pel Dr. Francesc Massip Bonet. Tesis doctoral inèdita. Universitat Rovira i Virgili. Tarragona, 2012.

3.1.1. Descripció del manuscrit.

1. Època: final del segle XVIII.
2. Folis: A la coberta del quadern hi trobam el següent títol: «La Presa de Christo Jesús». A la portada interior hi trobam el títol més extens: «La Presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort» amb el revers en blanc. Segueixen 25 folis escrits per les dues cares. Acaba amb la contraportada i la contracoberta en blanc.
L'enumeració dels folis és moderna a llapis.
3. Característiques: El *Dramatis Personae* està escrit en dues columnes. El *Preàmbulo* està escrit íntegrament en una sola columna per foli. El diàleg dels personatges està escrit en dues columnes per foli així com també el primer text en prosa. En canvi, el segon text en prosa ocupa tota l'amplada del foli.
4. Material: Text en paper.
5. Mans: El text està escrit en una sola ma.
6. Notes al marge: No observam cap anotació al marge en el text.
7. Espais en blanc: No hi ha espais en blanc entremig del text.
8. Dibuixos: Tampoc no hi trobam cap mena de dibuix.
9. Enquadernació: És un quadern cosit.
10. Al llom: No hi ha cap inscripció al llom perquè, com hem dit, és un quadern cosit.
11. Procedència: Trobam una anotació al principi del text escrit amb una tinta diferent que ens permet identificar la propietat del manuscrit. La inscripció és la següent: «Soy de Bartolomé Rull».

3.2. Anàlisi lingüística.

A continuació, es durà a terme el comentari lingüístic del manuscrit. Per tal d'organitzar la informació extreta en l'anàlisi i perquè sigui més profitosa la lectura, aquesta part del treball es dividirà en els següents apartats:

- Peculiaritats del text.
- Formes antigues.
 - o Formes verbals.
 - o Formes nominals.
- Formes fonètiques.
- Castellanismes.
- Vocabulari.

Dins el primer apartat s'hi reuneixen les particularitats del text com pugui ser la manera com es troba escrita la mateixa paraula al llarg del text, les marques que s'utilitzen en determinats casos, l'alternança en l'ús d'una o altra paraula segons el moment en què s'utilitza o l'ús d'abreviacions, entre d'altres.

El segon apartat reuneix les formes verbals i nominals més antigues que hem trobat en el manuscrit. Al costat de cada forma, indicarem, en alguns casos, aspectes com el tipus de paraula, el seu significat, el temps verbal i la persona.

En el tercer apartat, hi hem sintetitzat totes aquelles paraules que trobam escrites segons la forma de pronunciar-les o aquelles que per fonètica sintàctica les trobam escrites d'una forma concreta.

El quart apartat reuneix tots els castellanismes trobats en el text.

Hem cregut convenient dedicar un darrer apartat a aclarir el significat d'aquelles paraules que no es pugui entendre pel fet que estiguin en desús.

3.2.1. Peculiaritats del text:

- La vocal neutra [ə] es representa indistintament i sense cap criteri amb les grafies <a> i <e> fet que dificulta la lectura i en alguns casos mena a la confusió.
- Els infinitius de la segona conjugació acabats en –re els trobam escrits amb *r* final. Suposam aquest fet per analogia amb les terminacions de les altres conjugacions.

Ex: *resoldrer* (v. 373), *creurer* (v. 39,193) , *veurer* (v.37, 196, 400, 460,558,619, 762, 1851, 2102).

Per norma general, trobam escrits tots els infinitius amb la grafia final <r>. Només hem localitzat dos casos d'infinitius de la primera conjugació en els quals la grafia <r> no hi apareix.

Ex: *rentà* (v.866) i *interrogà* (v.1218)

- La preposició *a* apareix amb el següent signe: ^.

Ex: v.48: «Lo anaren â acuser â la justícia.»

La conjunció i la interjecció *o* també apareix amb el mateix signe però només en algunes ocasions.

Ex: «Barrabàs o Jesús alliberar»(v. 136). / «Digau-me vós ô porter»(v. 571).

- En moltes paraules observam la caiguda de la iod. Ex: *dexant* (v. 42, 687), *axí* (v.208, 732, 460...), *axò* (v. 308, 512, 562...), *dexam* (v. 299, 2096), *matex* (v. 52, 339, 906...), *dexeables* (v. 80, 386, 391...), *aquexa* (v. 465, 676, 1012...), *aquex* (v. 1150, 1328, 1375...), les formes verbals del verb *deixar* (v. 42, 299, 328...) , *despedex* (v. 688), *conexeré* (v. 1065).

Només trobam una paraula que aparegui sense caiguda de la iod. És el cas de *aqueix* (v. 472, 506, 915...).

- Trobam molt sovint l'adverbi de temps *quan* escrit *quant*. Aquest fet no es deu, com es podria pensar, a la confusió dels usos d'aquests dos adverbis sinó a l'escriptura antiga de l'adverbi de temps amb *-t* final⁶³.

Trobam la grafia antiga en els següents versos (v. 62, 92, 178...). En canvi, tan sols en una ocasió escriu correctament l'adverbi de temps *quan* (v. 937).

En canvi, confon els usos de *tan* i *tant* escrivint la forma *tant* amb el sentit de *tan* (v.122, 415...)

- Trobam la consonant vibrant a principi de mot representada en cinc mots per la grafia <rr> .

Ex: *rres* (v.331), *rrevoch* (v.325), *rràbia* (v.397, 1230), *rrabiosa* (v.1161), *rregada* (v.1678).

- Hi ha vacil·lació quant a la grafia de la consonant nasal palatal. La trobam representada per les grafies <ñ> de forma majoritària, <ny>, <ñy>, i en dos casos per <n>.

Ex: *señor* (v.163, 179...) però *senyor* (v.233), *caña* (v.1692, 1699).

Seny (v.325), *ensenyats* (v.901).

Añy (v.26,...), *engañy* (v.591), *compañy* (v.592), *dañy* (v.594).

Senora (v.2126) i el castellanisme *reban* (v.1785)

- El signe que utilitza el copista per separar una paraula a final de línia és el següent: “:”.

Ex: «...llan:

terna.»

«...de:

vant.»

⁶³ MOLL, Francesc de B.. *Gramàtica històrica catalana*. Edició corregida i anotada per Joaquim Martí Mestre amb col·laboració de Jesús Jiménez. València: Universitat de València, 2006. Pàg 185.

- Per norma general, l'accent gràfic és utilitzat per marcar la vocal tònica dels mots, generalment només en els mots aguts, com a diacrític o per remarcar en els verbs que l'accent recau damunt el clític. Només apareix l'accent tancat.

Hem de dir que no hi ha una norma clara d'accentuació sinó que el copista/autor els posa segons els seu parer.

Ex: *doná* (v.135), *tenga'm-ó* (v.161), *mà* (com a diacrític) (v.1598).

- Gairebé no trobam abreviatures. Tan sols les trobam en els noms dels personatges i en dos fragments molt concrets dins el text.

Ex primer fragment: *Axecen* (v. 1150) i *per* (v.1156)

Ex segon fragment: *què/que* (v.1418,1421,1444...), *Maria Santíssima* (v.1425)

- Es freqüent trobar representat el so oclusiu velar sord [k] a final de paraula amb el dígraf <ch>.

Ex: *fonch* (v.31, 87, 1431...), *amich* (v.53, 534, 539...), *tench* (v.282, 1207, 1420...), *patesch* (v.280)

- Hem trobat diversos casos de representació del so lateral palatal [ʎ] amb la grafia <l>. Alguns d'ells, però, els trobam representats amb la grafia <ll> o <ll> indistintament.

«[...] fins ben entrat el segle xv predomina en l'escriptura la l- simple per influència del llatí.»⁶⁴

- A principi de paraula:

- *Leals* (v.1895) però també *lleal* (v.615)

Variant antiga de *lleial*.

- *Libre* (v.1376.)

Variant antiga de *lliure*.

- *Lavar* (v.895)

Llavar-> rentar.

⁶⁴ Ibid., pàg. 106.

A causa de la gran quantitat de castellanismes que trobam en el text, es poden arribar a interpretar aquestes tres paraules com a castellanismes. Ara bé, classificam aquests dos mots com a formes pròpies de la llengua catalana pel fet que hem trobat un gran nombre de formes antigues, tant verbals com nominals. Per això tractam aquestes paraules com a formes pròpies i no com a castellanismes. ((veure conclusió))

○ A final de paraula:

Hem localitzat les següents paraules escrites amb la grafia <l> i <ll>.

- *Gal* (v.950) però també *Gall* (v.1347-1348)
- *el* (v.1508, 1825) i *ell* (v.105, 107, 301...).
- *Fil* (v.780)

- Trobam representada la *ela* geminada amb la grafia <ll>.

Ex: *vellave* (v82), *collocat* (v.164), *intelligència* (v.820), *desvellats* (v.1017)...

- Com a norma general, trobam l'ús de l'article definit *el* i *la* procedent del demostratiu llatí ILLE-ILLA. Ara bé, també hem localitzat l'ús l'article definit procedent del demostratiu ILLO i IPSE⁶⁵:

- *lo* (v.14, 1997)
- *los* (v.36, 44, 64...)
- *es* (v.1982, 1978)
- *se* (v.2090)
- *ses* (v.2020, 2097).

- Les formes verbals de la primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs acabats en *-ar* que apareixen en el text tenen desinència zero. Només en un cas hem trobat la desinència en *-o*.

Ex: *conjuro* v.1293.

- Hem trobat *inimich* com a variant formal d'*enemic*. Aquest mot ha esdevingut per assimilació de les vocals àtones amb la tònica. (v.938).

⁶⁵ Ibid., pàg. 180-181.

- Trobam la pervivència en el text d'alguns mots escrits en ocasions amb la forma genuïna catalana i en ocasions amb la forma castellana: *dons* (v.525, 1500, 1612...) i *pués* (v.46, 164, 173...), *benedicció* (v.723, 741, 747...) i *bendició* (v.727), *ans* (v.950, 1421, 1450) i *antes* (v.651, 777, 946...), entre d'altres.

3.2.2. Formes antigues.

La informació que acompanya la majoria de paraules, ja sigui entre cometes baixes o no, s'ha extret del DCVB. En cas que algunes informacions s'hagin extret d'una altra font, ho indicarem amb una nota a peu de pàgina.

3.2.2.1. Formes nominals:

- Acàs: «Adv. (forma aglutinada de a cas). Per casualitat [...]. L'ús d'aquest adverbi està reduït a reforçar locucions dubitatives, precedit sempre de la conjunció *si*».
(v.518)

- Adverbis de lloc:
 - De la forma antiga *a sus aquí* trobam la forma evolucionada *a suaquí* per dissimilació consonàntica de la darrera sibilant i amb conservació de la vocal forta *a* (v.1988, 2010).
 - *Ací*: escrit en el text *esí* (v.933). Predomina, però, la forma *aquí*.

- *Ahont*: Grafia antiga de l'adverbi *on*.
(v. 204, 382, 466...)

- *Ans*: adverbi, preposició i conjunció.
 - Com a conjunció amb sentit de “sinó que”: v.217
 - Com a conjunció amb sentit “per això”: v.877
 - Com a preposició amb sentit “abans”: v.950, 1421, 1450.

- *Assí*: «*Ací* adv. [...] ‘En aquest lloc’ [on estic parlant] [...]»
Ex: v.1125, 1535, 1865.

«En el llenguatge modern, la forma *ací* té una forta tendència a desaparèixer cedint son lloc a *aquí*. A l'Empordà ja no diuen *ací* més que els vells; a Mallorca i Eivissa, és forma pròpia de la pagesia. En valencià conserva prou vitalitat.»

- *Bofets*: «Bufet: Cop pegat amb la mà plana a la cara (Tortosa, Mall. ant.)»
(v.1044)

- *Catiu*: Forma antiga del mot *captiu*.
Ex: v.1878.
«La forma vulgar i ensems la més freqüent en l'antiga literatura és *catiu*, que representa l'evolució popular del mot *llatí*.»

- *Erro*: Error, equivocació. Derivat postverbal de *errar*.
(v.1174)

- *Escupinas*: «Saliva, i especialment la que es llença d'un cop.»
(v.1044)

- *Hòmens*: Segons el DCVB, és el plural del substantiu *home* «però subsisteix en gran part del dialecte occidental i en tot el valencià, en eivissenc i en alguerès, la forma *hòmens*, amb conservació de la *n* etimològica [...]».
(v. 1078 i p.)

Segons el DECLC, el mot *òmens* es refereix al cas plural del substantiu *home*. «En el s. xiv la distinció flexiva ja estava abolida i àdhuc en els mss. de Lull es troben ja casos de *home* en nominatiu i fins de *hom* complement.»⁶⁶ Continua dient que «aviat però sorgeix, en lloc de *hòmens*, una forma analògica *homes* que ja observem en certs docs. del S XIII».⁶⁷

⁶⁶ DECLC: vol 4, pàg. 802.

⁶⁷ DECLC: vol 4, pàg. 803

Afegeix també que «en efecte la llengua formalista mantingué hòmens fins a data recent [...] tot i que ja fa segles que el català central es decidí per homes, igual a Mallorca etc. [...] però resta /'ɔməŋs/ com a forma vulgar molt predominant, des del Penedès cap al Sud [...], incloent-hi el P. Val [...] i el català occidental[...].»⁶⁸

Per la informació que tenim d'aquest text, no sabem respondre per quin motiu el copista/autor va escriure la forma *hòmens* amb *n* etimològica. Tant el DCVB com el DECLC reserven l'ús d'aquesta forma per als dialectes occidentals incloent el valencià. L'Alcover-Moll afegeix també l'eivissenc i l'alguerès com a zones amb presència d'aquesta forma. Cap dels dos diccionaris consultats atribueix *hòmens* per al parlar de Mallorca. Fins i tot, el DECLC afirma que des de fa segles el català central i el mallorquí es varen decidir per l'ús de la forma *homes*.

Dit això, no sabem explicar del cert l'ús d'aquesta forma en el manuscrit atès que no tenim cap tipus d'informació que ens relacioni aquest text amb els dialectes que, segons el DCVB i el DECLC, utilitzen la variant del plural del substantiu *home*.

- *Juy*: ant. Càstig.
(v1486)

- Manto: «Mantell; cast. manto. Malgrat l'aspecte castellà del mot, apareix documentat en català des dels primers anys del segle XIV.»

En el manuscrit gairebé totes les agudes s'accentuen però aquest mot no hi està. Per això, hem optat per transcriure-la com a plana.

⁶⁸ DECLC: vol. 4, pàg 804.

- Musclo: «(ant. i dial.) Muscle, part lateral de l'espatlla (bal.)»
(v.1817-1818)

- Ningun/ninguna: «En frases negatives, 'no cap'; indica l'absència total»
(v.66, 112, 1573)
També hem localitzat la forma dialectal *nigú* derivat de *negú*.
(v.355, 2002)

- Nos: «Pron. pers. de primera persona plural en datiu o acusatiu[...]En el català antic i dialectal trobem usada aquesta forma en qualsevol posició dins la frase.» «[...] pronúncia amb *n-* és la literària; la dialectal correspon a la forma *mos*».
(v.12, 235, 361...)
«Pron. pers. de primera persona plural, equivalent a *nosaltres* en la llengua antiga».
(v.1761)
En un sol cas trobam la forma *mos* analògica del pronom *me* (v.162, 297.)

- *Nunca*: «adv. ant. No mai»
(v.875)

- *Puis*: variant dialectal de *puix*. «Adv. i conj.»
Trobam escrit aquest mot de la següent manera: *puis* i *puys*.
 - Conjunció amb sentit "posat que": v. 484, 1536, 1545...
 - «Conj. consecutiva equivalent a *doncs*»: v.500, 1539, 1864...

- *Pronoms demostratius*:
 - *Esta*: «adj. i pron. dem. *Aquest*»
(v.4, 131, 150...)
Trobam el plural *estas* en el v.436.

«ISTE ISTA apareix representat per *est esta*, en llenguatge literari, i per *este esta* en el dialecte valencià i occidental (una forma influïda pel castellà *este*). En català antic l'ús de *est esta* era més freqüent que avui dia.»⁶⁹ Seguint una nota al peu de la *Gramàtica històrica catalana* per a aquest aspecte, hem d'esmentar la següent informació: «Coromines (DECat, III, 717) descarta que el reforç vocàlic de *este* i *eixe* es dega al model castellà, i els explica per una tendència fonètica a evitar els grups triconsonàntics difícils que es formaven quan el demostratiu anava seguit d'un mot començat per consonant. [...]»⁷⁰.

Així doncs, ja sigui per influència castellana o per una tendència fonètica del català, hem trobat la forma masculina del demostratiu *este* diverses vegades: (v.805, 1008, 1023...).

- *Aquestos*: En una ocasió trobam aquesta forma del demostratiu plural procedent de ECCE-ISTU (v.617) tot i que conviu amb la forma *aquests* (v.1290, 1325).

«El pl. *aquestos* el trobarem a Ordino, al Baix Empordà, a Manresa, a Eivissa; però a molts de llocs conviu amb la forma *aquests* (*aquets*).»

- Pronoms possessius.⁷¹

Trobam indistintament l'ús dels pronoms possessius àtons i tòpics.

A continuació, presentam els quadres del pronoms possessiu catalans indicant els versos en els quals apareixen les diferents formes.

⁶⁹ MOLL, Francesc de B.. Op. cit., pg 179

⁷⁰ Veure nota al peu núm. 33 de Ibid., pàg. 179.

⁷¹ Hem consultat per fer aquest apartat Ibid., pàg. 177-179.

- Formes plenes:

<u>1 posseïdor</u>	Masc. Sg	Fem. Sg	Masc. Pl	Fem. Pl
1ª pers	meu (v.209, 321, 325...)	meva (v.512, 2012)	meus (v.386, 391, 421...)	meves (v.262, 528)
2ª pers	teu (v.539, 928, 1008...)	teva (v.466)	teus (v.90, 76, 184...)	teves (v.466)
3ª pers	seu (v.76, 96, 184)	seva (-)	seus (v.80, 424, 1896)	seves (-)

Per a les formes femenines plenes d'un sol posseïdor hem inclòs directament les que presenten el canvi *u>v* atès que no en trobam cap sense aquest canvi.

Per a aquestes mateixes formes, femenines plenes d'un sol posseïdor, trobam les procedents del llatí MIA, TUA, SUA. Les hem localitzat en els següents versos:

<u>1 posseïdor</u>	Fem. Sg	Fem. Pl
1ª pers	<i>mia</i> (v.433, 463, 476...)	<i>mies</i> escrit <i>mias</i> (v. 1253)
2ª pers	<i>tua</i> (v.1214)	<i>tues</i> (-)
3ª pers	<i>sua</i> (v.10, 42+text...)	<i>sues</i> escrit <i>suas</i> (v.1271+o., t.)

<u>Diversos posseïdors</u>	Masc. Sg	Fem. Sg	Masc. Pl	Fem. Pl
1^a pers	<i>nostre</i> (-)	<i>nostra</i> (v.9, 56, 2158)	<i>nostres</i> (v.307, 1631,)	nostres
2^a pers	<i>vostre</i> (-)	<i>vostra</i> (v.242, 723, 822...)	<i>vostres</i> (v.1650, 1679, 2092...)	vostres
3^a pers	<i>llur</i> (-)/ <i>seu</i> (v.76, 90, 184...)	<i>llur</i> (-)/ <i>seu</i> (-)	<i>llurs</i> (-)/ <i>seus</i> (v.424)	llurs (-) seves (-)

Per les formes *nostre* i *vostre*, trobam les formes dialectals del balearic i del català oriental *nostro* i *vostro* i els seus plurals. Aquestes dues formes han esdevingut per assimilació de la vocal final a la tònica.

Ex: nostro v.160 .

nostros v.1761.

vostro v.289, 682, 731...

vostros v.1711, 1712, 1762.

També trobam les formes del plural *nòstron* i *vòstron*,
analògiques de *món*, *ton* i *son*.

Ex: nòstron v.16, 56, 272...

vòstron v.286, 400, 470...

- Formes reduïdes:

<u>1 posseïdor</u>	Masc. Sg	Fem. Sg	Masc. Pl	Fem. Pl
1ª pers	<i>Mon</i> (v.190, 444, 461...)	<i>Ma escrit me</i> (v.689, 719, 725...)	<i>Mos</i> (v.874, 938...)	<i>Mes</i> (v.1442)
2ª pers	<i>Ton</i> (v.274, 1011, 1143...)	<i>Ta escrit te</i> (v.1467)	<i>Tos</i> (v.1726, 2035)	<i>Tes</i> (v.1192, 2034)
3ª pers	<i>Son</i> (v.73, 142, 158...)	<i>Sa escrit se</i> (v.153, 343, 809...)	<i>Sos</i> (v. Part en prosa)	<i>Ses</i> (v.96, 122, 123...)

- *Que*: «ant. S'usava alguna vegada com a adjectiu interrogatiu (ús que actualment correspon a la forma *quin*).»
(v.1860).

- *Sens/sense*: «Prep. que indica absència, exclusió, mancança, privació absoluta.»

«La forma catalana normal és l'arcaica *sene*; d'ella, per addició de la -s adverbial, prové la també arcaica *senes*; aquesta, en la pronúncia ràpida, es va contreure en *sens*, que és la forma més usual en el català antic i encara usada avui, sobre tot en locucions estereotipades com *sens fi*, *sens dubte*, etc;

finalment, la forma *sens* ha rebut una *-e* de recolzament convertint-se en *sense*, forma usada ja en el segle xv (sobretot en els versos on el ritme ho requeria) i estesa actualment a tots els dialectes.»

Trobam les dues formes de la preposició.

Ex: *Sens* (v.96, 507, 508...)

Sense (v.555, 1790)

En els versos 555 i 558 trobam un exemple clar del que llegim al DCVB. Per motius de rima, al vers 555 hi trobam *sense* i al vers 558 *sens*.

Tot i això, l'ús de la forma *sense* al vers 1790 afegeix una síl·laba més al vers i fa que el ritme es rompi.

- Si *acàs*: «adv. (forma aglutinada de *a cas*) Per casualitat [...] L'ús d'aquest adverbi està reduït a reforçar locucions dubitatives, precedit sempre de la conjunció *si* [...] Per influx castellà, qualche escriptor ha usat *acàs* sense la conjunció *si* (que és un ús molt incorrecte)».

(v.518)

3.2.2.2. Formes verbals:

Els exemples apareixen tant amb la forma verbal que trobam al text, en cas que només trobem una o dues formes, o en infinitiu, en cas que trobem diverses formes del verb i per la variació d'aquestes no sigui possible representar amb una de sola la resta que hem trobat.

- *Avisí*: Primera persona del singular del perfet d'indicatiu.

Ex: v.284.

L'entrada del verb *avisar* al DCVB no aporta el paradigma de la flexió. Per tal d'obtenir-lo, hem consultat el paradigma de la flexió del verb *cantar* després de comprovar la relació de flexió entre aquest dos verbs a *Els verbs Catalans conjugats*, de Joan Baptista Xuriguera.

- *Cobri*: trobam la flexió antiga de la tercera persona del singular del Present d'indicatiu amb la forma incoativa.

(v. 385-386 i 1031-1032.)

També trobam una forma no incoativa: *cobre* escrit *cobra* (v.1114-1115).

«Antigament predominaven les formes no incoatives (cobre, cobres, cobren, etc.)»

- *Conclús*: «ant. part. pass. per *concloure*.»

Ex: i.

- *Fer*: Trobam diverses formes de la flexió antiga o dialectal d'aquest verb.

- Primera persona del singular del present d'indicatiu: *fas* v.517.
- Segona persona del singular del present de subjuntiu: *fasses* v.1619.
- Tercera persona del singular del present de subjuntiu: *fase's/fassa's/fasse's* v.769, 1006, 1026, 1102.

- Tercera persona del plural del present de subjuntiu: *fassen* v.1896.
- *Haver*: Trobam diverses formes d'aquest verb «[...]usat com a tr., com a auxiliar i com a impers.»

- Com a impersonal:

«Denota que quelcom existeix, es troba, s'esdevé o s'acompleix»

Ex: *Haje imaginada* v.88

- Com a auxiliar:

- «Combinat amb el participi passat dels verbs, serveix per a formar els temps composts, denotant que l'acte expressat pel participi del verb principal és completament realitzat o perfet en el moment indicat pel verb auxiliar.»

Ex: Formes del pretèrit perfet d'indicatiu

1ª pers. Sg: v.233, 831, 1208...

2ª pers. Pl: v.408, 409, 414...

Formes del pretèrit perfet de subjuntiu

1ª pers. Sg: v.329, 335.

3ª pers. Sg: v.950, 1509.

- «Combinat amb l'infinitiu d'un verb, serveix per a formar els temps d'obligació, denotant la necessitat física, moral o lògica que s'acompleixi l'acte expressat pel dit infinitiu. Antigament es combinava *haver* amb l'infinitiu sense preposició o mitjançant la preposició *a* o *de*.»

Ex: Formes en indicatiu

Havem de v.381, 2102.

haveu de v.492, 695, 738...

Formes en subjuntiu

haje de morir v.764.

- Amb el sentit de «Tenir, en general.»
Ex: *haje fi* v.1115.
 - Amb el sentit de “tenir necessitat”. «*Haver menester o de menester (o mester), o tenir mester.*»
Ex: *no us he menester*: v.1609.
 - Trobam un cas de desplaçament de l’auxiliar i la forma no personal.
Ex: *volguda haveu*: v.740
- Matí: Forma verbal de la flexió antiga de la primera persona del singular del pretèrit simple del verb *matar*.
(v.1433)
- L’entrada del verb *matar* al DCVB no aporta el paradigma de la flexió. Per tal d’obtenir-lo, hem consultat el paradigma de la flexió del verb *cantar* després de comprovar la relació de flexió entre aquest dos verbs a *Els verbs Catalans conjugats*, de Joan Baptista Xuriguera.
- Muyre/muyra: Forma verbal del verb morir amb canvi de radical (mor(-) →mui(-)).
- «Són dignes de notar les formes amb canvi de radical (*muir, muira*, etc.), arcaïsmes conservats en alguns dialectes.»
- Trobam el canvi de radical tant en la flexió antiga com en la dialectal.
- En el text, trobam la forma de tercera persona del singular del present de subjuntiu:
Ex: v.693, 1313, 1321...
- Hem de destacar que podem trobar tant formes verbals amb el radical *mor(-)* com amb el radical *mui(-)*.

○ *Oir*:

Podem trobar diverses formes d'aquest verb al manuscrit com ara:

- En infinitiu: ohir (v.5)
- En gerundi: ohint (v.1348)
- En participi: ohit (v.168, 213)
- En tercera persona del singular de l'imperfet: ohia (v.131, 150)
- En segona persona del singular del present d'indicatiu: ohús (v.528)
- En segona persona del plural del present d'indicatiu: ohiu (v.1000)
- En segona persona del singular de l'imperatiu: ohú (v.543)
- En primera persona del plural del pretèrit perfet d'indicatiu: he ohit (v.1532)
- En tercera persona del plural del pretèrit perfet d'indicatiu: han ohit (v.1225)
- En segona persona del plural del pretèrit perfet d'indicatiu: haveu ohit (v.1306)

Trobam escrit aquest verb amb la grafia <h> intercalada que romp el diftong decreixent.

○ *Ordir*:

Trobam dues formes d'aquest verb:

- En primer persona del singular del present d'indicatiu: ordex (v.1124)
- En primera persona del singular del pretèrit perfet: he ordits (v.638)

○ *Porer*: Forma dialectal de l'infinitiu del verb *poder*.
(v.193.)

- Puga: Flexió antiga de la primera o tercera persona del singular del present de subjuntiu del verb *poder*.
Ex: 1ª pers. sg: v.678, 761, 1440...
3ª pers. Sg: v. 247

- *Quedar*: Trobam tres formes verbals de la flexió antiga d'aquest verb.
 - Primera persona del singular del present de subjuntiu: *qued* (v.653)
 - Segons persona del singular del present de subjuntiu: *quedts* (v.648)
 - Tercera persona del singular del present de subjuntiu: *qued* (v.245, 1596, 2158...)

L'entrada del verb *quedar* al DCVB no aporta el paradigma de la flexió. Per tal d'obtenir-lo, hem consultat el paradigma de la flexió del verb *cantar* després de comprovar la relació de flexió entre aquest dos verbs a *Els verbs Catalans conjugats*, de Joan Baptista Xuriguera.

- *Saber*:
Podem trobar dues formes verbals de la conjugació dialectal del verb saber.
 - Primera persona del plural del present de subjuntiu: *Sepiam* (v.355)
 - Segona persona del plural del present de subjuntiu: *sapiau* (v.391)
 - Segona persona del singular de l'optatiu: *sabesas* (v.349)

El paradigma de la flexió dialectal del verb saber que podem trobar al DCVB marca aquestes dues formes com a part del dialecte valencià.

El DECLC justifica les formes del present de subjuntiu amb radical *sapi-* a partir de *sàpia*, forma antiga del verb.⁷²

- *Sia*: Forma verbal de la flexió antiga del verb ser.

«[...]auxiliar, el més irregular de tots, amb flexió especial fundada en la combinació de quatre radicals diferents. [...]Les del present de subjuntiu responen a les formes de llatí vulgar *siam sias*, etc. (per *sim sis*, etc.). [...]»

- Primera persona del present de subjuntiu: v.168.
- Tercera persona del singular del present de subjuntiu: v.34, 132, 311...

- *Tenir*: Trobam dues formes d'aquest verb que mereixen especial menció:

- *Tinch de*: Verb *tenir* com a auxiliar.

«TENIR v. tr. o intr. [...]Es converteix en auxiliar per a formar la veu obligativa, unit amb un infinitiu per una de les preposicions *a* o *de* o per la conjunció *que*.»

Ex: v.480, 664, 696...

Trobam també la construcció castellana *tenir que*. El DCVB inclou la construcció *tenir + que* però hem de tenir present que aquesta construcció amb la conjunció *que* no és pròpia del català. En canvi, les formes *tenir + a/de* o amb caiguda de preposició si que ho són. Així ho podem llegir al DECLC:

«És un prejudici que ha tengut gran crèdit, i encara són tants que hi creuen que potser serà en va de reaccionar-hi, que *tenir de* és vulgarisme recent i inacceptable en bon català escrit: la construcció *tenir de* per *haver de*. Sigu així, o bé amb *a*, o fins ometent la preposició, es troba ja en molts bons escr. Medievals. [...]»⁷³

⁷² DECLC: vol 7, 555-560.

⁷³ DECLC: vol 8, pàg 417.

- *Tingau*: flexió antiga de la segona persona del plural del present de subjuntiu.

Ex: v.422, 749, 850.

- Volem ressaltar que hi ha alternança entre *e* i *i* en el radical d'aquest verb.
 - Radical amb *e*: (v.282, 1207, 1420...)
 - Radical amb *i*: (v.153, 387, 480...)

Citam la següent informació del DECLC: «en el pres d'indic la 1ª persona i en tot el subjuntiu, ha tingut vocal *i* o bé *e*, dualitat que ja s'observa des de l'E. Mj *tinc* o *tenc*, *tinga* o *tenga*: avui hi ha *i* a tot el territori cont. però a les illes, incloent-hi l'Alg i Men (forma amb *e*)»⁷⁴.

- *Tròpia*: Forma verbal de la flexió antiga de la tercera persona del singular del present de subjuntiu del verb *trobar*.

«Segons el model *cantar*[...] Més esteses encara estan les formes de subjuntiu en *-ia* o en *-iga* (*tròpia* o *tròbiga* o *tròpiga*, *tròpies* o *tròbigues* o *tròpigues*, *tropiguem*, etc.)[...]»

⁷⁴ DECLC: vol 8, pàg 417.

3.2.3. Formes fonètiques:

- Com a norma general no observam confusió de la *o* i *u* àtones pronunciada, escrita en el text, en [u]. Només hem trobat els següents exemples escrits seguint la pronúncia en [u] tot i que també hem localitzat formes derivades d'aquests exemples escrits en <o>.

Ex: *vulgut* (v.904, 1647.) però *volgut* (v.140, 344, 578...), *surtir* (v.504, 550-551, 1087...) però *sortir* (v.347, 1098, 2082), *custum* i derivats (v.1575 i t., v.) però *costum* (f.).

- Per fonètica sintàctica, trobam una sèrie de mots escrits de forma sincopada.

Ex:

no·l> no el (v.590, 1618, 2095...)

no·ls> no els (v.1985, 1986)

no·y> no y (hi) (v.144, 711, 1756)

no·n> no en (v.1685, 1964, 2071)

no·s> no es (v.215).

que·l> que el (v.1619)

que·ls> que els (v.575, 579, 587). En un cas hem localitzat aquesta forma amb una <e> epentètica que ajuda a la pronúncia del grup de consonants: «Que·lse tens tu polissó?» (v.1984).

que·s> que es (v.580, 1935)

que·m> que em (v.608)

si·ns> si ens (v.1917)

- Diferents formes dels pronoms *hi* i *ho*.

«Els pronoms *ho* i *hi* en posició proclítica prenen en molts dialectes les formes *heu* i *hei*.»⁷⁵ Aquests dos pronoms presenten diftongació de la vocal. Hem trobat els següents casos:

⁷⁵ MOLL, Francesc de B.. Op. cit., pàg 177.

- *Hi>hey* (v.51, 107, 112...)

Hem observat una forma verbal que creim analògica amb aquest pronom. És tracta de la forma *heyà* (escrita també *ayà*), del verb *haver* usat com a impersonal amb el complement *hi*. *Hi ha>hey ha* escrit en el text *heyà* (v.1177, 1440.) i *ay à* (v.1851)

- *Ho>heu* (v.61, 355, 410...)

Per la confusió del català oriental quant a la *o* i *u* àtona que es pronuncia [u], trobam escrit el pronom *ho* de la següent manera: *u* (v.869, 1717, 1825...). Creim que aquest fet es deu per influència de la pronúncia.

«U (grafia ant. i dial.), per *ho* (pron. pers. neutre); cast. lo. S'usava després de paraula acabada en vocal.»⁷⁶

- Forma dialectal del pronom personal *vos*.

«El pronom *vos*, proclític, esdevé *us* (dialectalment *eus*)»⁷⁷.

Hem localitzat les tres formes del pronom en posició proclítica:

Vos: v.211, 237, 387...

Us: v.467, 603, 1609...

Eus escrit *heus*: v.388, 505, 729...

Hem localitzat en una ocasió la forma *os* del pronom personal. Es tracta d'una «var. ant. de *us* (=vos).»

(v.241)

- *Uglada*: forma esdevinguda per dissimilació de líquides. *Uglada>Unglada*. (v.1261).

«Cop donat amb una ungla; ferida produïda amb l'ungla.»

- *Cortell*: Aquest mot es deu a una dissimilació de laterals. *Coltell>cortell*. (v.1183-1184).

⁷⁶ DCVB: entrada U.

⁷⁷ MOLL, Francesc de B.. Op. cit., pàg 177.

3.3. Castellanismes:

Alborotat/Alborotador: v.249, 1172, 1211...

Alcansar: v.21.

Alevoz: v.1124, 1452.

Algo: v.81

Allegat: v.1291.

Amigos: v.1950.

Antes: v.130, 651, 777...

Apressura: v.927.

Arrodille's, arrodilla: entre els versos 718-719, 723-724, 859-860...

Aserca: v.570.

Bendició: es troba a l'acotació entre el vers 734 i 735 i entre el vers 749 i 750.

Beso: v.1138.

Blasfemo: v.1303, 2046...

Brios: v.1189.

Càliz: v.1002, 1023.

Cetro: v.1557, 1693, 1698...

Ciega: v.333.

Consuelo: v.56

Cordero: v. 784.

Desdixat: v.1248.

Después: v.95, 120, 121...

Diós : v.712.

Divino: v.448, 1786.

Dueño: v.689.

Ea pués: v.556.

Entonses: v.193.

Embustar (i derivats): v.1169, 1200, 1307...

Escarnio: Es troba entre els versos 1652 i 1653.

Ese: v.359.

Esto: v.198, 218, 228...

Fieresa: v.1029.
Gritaria: v.1716.
Hebreo: v.1728.
Inhumano: v.118.
Lanse: v.658.
Làzaro: v.223.
Lienso: v.1908, 1910-1911, 1912.
Limpiats: v.897.
Loco: v.1547, 1556.
Lograr (derivats): v.26, 658, 1208...
Luego: v.147, 183, 342...
Maldito/maldit: v.108, 1918, 1178.
Mesa: v.893-894.
Nazareno:
Necedat: v.2047.
Olvidant: v.350.
Ósculo: v.89.
Pagano: v.116.
Palàcio: l., pp.
Perro: v.1172, 1178, 1232...
Porfia: v.1121.
Patrício: n.
Pués: v.46, 164, 176...
Puesto: v.203, 238.
Rato: v.893-894.
Rebano (rebaño): v. 1785.
Reo: v.1310 i m., p.
Sàbios: v.290 i b.
Senado: n.
Silla: Es troba a l'acotació entre el vers 162 i 163.
Sirineo: Nom del personatge i v.1865.
Sólio: Es troba entre els versos 1202-1203, 1262-1263, 1459-1460...

Teblado (tablado): v.844-845.

Tras: v. 263-264.

Triunfo: u.

Tropessant: v.1046-1047.

Tumultos: q.

Vamos: v.372, 827, 1315.

Vellecarias: v.1991.

Verdugo: v.1457.

3.4. Vocabulari:

Les definicions d'aquest apartat provenen del DCVB.

- Apar: v. intr. «Semblar».

Segons el DCVB, *apar* pot ser la primera o segona persona del singular del present d'indicatiu de la forma arcaica del verb *parer*, actualment utilitzat amb la forma *parèixer*.

En el manuscrit trobam la forma *apar*. Pensam que la vocal inicial és epentètica.

- Aportar: v. tr. «Anar amb una cosa fins arribar-la a un lloc, estat o persona.»
- Avantar: v. tr. ant. «Dur envant».
- Caspí: Interj. «que expressa estranyesa».
- Celar (escrit selar): «v. tr. Amagar, ocultar»
- Circuir: v. tr. «Anar o estar entorn, al voltant.»
- Coltell (cortell): Ganivet.
- Cuitar: «v. tr. Fer anar de pressa; Instar a anar de pressa, a obrar ràpidament»
- Expedir: «Fer més ràpid; apressar (Mall.)»
- Encontinent: adv. «Tot seguit; en el temps immediat.»
- Oir: v. tr. «Ecoltar; posar atenció a allò que es pot percebre pel sentit que té per òrgan l'orella.»
- Ordir: v. tr. «Preparar, disposar amb l'enteniment un sistema, una acció complicada; especialment, Maquinar, preparar una acció contra algú amagadament.»
- Ósculo. En català òscul: m. «Bes, petó.»
- No tenir par: «esser únic en la seva classe o en un aspecte determinat; no tenir ningú igual o semblant.»
- Portento/Portentós, -osa: adj. "Que causa gran meravella."

4. Conclusions

Després de l'estudi que hem duit a terme i de l'anàlisi lingüística del text, podem extreure diverses conclusions.

El primer fet a destacar és la importància d'aquest manuscrit per al conjunt de la producció literària catalana. Fins fa relativament poc, aquest text, juntament amb vint-i-set peces teatrals més en català i castellà que conformen el Fons Rull, era totalment desconegut. La troballa d'aquest fons dins un arxiu familiar va suposar un gran descobriment pel fet que aquests textos «eren un dels conjunts de manuscrits més importants del teatre popular en llengua catalana»⁷⁸ a Mallorca. La datació d'aquest conjunt de textos en llengua catalana era des de l'any 1735 fins a 1810. Segons llegim al preàmbul d'*Entremesos en Mallorquí*, alguns manuscrits tenien anotacions al marge que «feien referència al lloc on s'havien representat les obres i els noms dels actors.»⁷⁹ Aquestes informacions ens fan notar la pervivència del teatre en català durant el segle XVIII i XIX, i suposadament també en segles anteriors. Dites manifestacions artístiques contradiuen la idea de decadència que és té del període de la literatura i la cultura catalanes compresa entre els segles XVI i XIX. A això cal afegir el que hem comentat al principi d'aquest treball referent a la influència de textos passionístics del segle XVI que trobam a *La presa de Christo Jesús y la sua Passió y Mort*. Tot i que una gran part del manuscrit que aquí hem transcrit prové de textos anteriors, hem de dir que l'altra meitat del text és de creació posterior, sense influències d'altres textos. Amb això, ens volem afegir a la idea que el període de la Decadència no fou tan decadent com s'imaginava fa un temps. Si bé la qualitat literària d'aquest text podria ser objecte de discussió, el fet de tenir una peça de teatre religiós en català de semi nova creació es mereix especial menció i atenció. No és la nostra intenció en aquest treball endinsar-nos més en aquesta hipòtesi però hi volíem fer referència per suscitar futures línies d'investigació.

Entrant ja en la qüestió lingüística, volem fer notar de forma general la pervivència de formes verbals i nominals antigues juntament amb la gran quantitat de castellanismes que hem pogut trobar, entorn a unes setanta formes.

⁷⁸ DIAZ, Ramon. Op. cit., pàg 12.

⁷⁹ Loc. cit.

És un text on s'hi mesclen trets propis de la llengua antiga (formes i escriptures antigues), formes dialectals, castellanismes i paraules que segueixen la forma fonètica.

A mode de resum, volem destacar la presència de la flexió antiga del present de subjuntiu dels verbs *fer, ser, tenir, saber, quedar, poder*, entre d'altres, el participi antic de *concloure* o l'ús del verb *tenir* com a auxiliar amb la preposició *a* o *de*. Hem dedicat un apartat per aclarir el significat d'algunes paraules que actualment es troben en desús com ara *oir, ordir, coltell, ósculo*... També volem destacar el canvi de radical dels verbs *morir* (muir-) i *trobar* (tropi-) propi de la flexió antiga com també l'ús divers dels pronoms possessius (formes plenes i reduïdes, usos propis de la llengua antiga i usos dialectals...), els usos antics d'algunes formes nominals, la representació del so lateral palatal [ʎ] amb la grafia <l> o el so velar sord [k] amb la grafia <ch>. Un altre d'especial menció és l'escriptura d'algunes paraules basada en la forma de pronúncia pròpia del Mallorquí. Ho demostren els exemples aportats en l'apartat 3.2.3 Formes fonètiques.

Com ja hem dit, una setantena de castellanismes són presents en el text. Sens dubte, els castellanismes que trobam són incorporació de l'autor/copista que va reescriure la passió que presentam. No pensam que els mots d'interferència castellana fossin presents a les Consuetes núm. 42 i 43 del manuscrit Llabrés. Per esbrinar la interferència de mots castellans en textos escrits en llengua catalana, hem consultat un article de Jaume Corbera publicat a la revista *Randa* titulat *La Penetració del lèxic castellà dins el català de Mallorca a l'època de la Decadència (segles XVI-XVIII)*⁸⁰. Els fets principals que Corbera exposa com a causes de la penetració lèxica del castellà al català són bàsicament l'arribada dels Àustries al tron de la corona d'Espanya i el prestigi que tingué el castellà enfront del català en els cercles intel·lectuals pel fet de ser la llengua de la cort i del poder econòmic i militar. En el citat article, es fa una relació quantitativa i cronològica dels castellanismes trobats en diferents documents de diferents èpoques. Així podem observar les paraules que entraren més prest dins el nostre lèxic i les que s'incorporaren en posterioritat. Hi ha coincidència entre els mots que s'esmenten a l'article i els que hem localitzat fet que remarca la difusió d'aquestes paraules en el parlar dels segles XVI-XVIII.

⁸⁰ Corbera, Jaume. 1985. «La Penetració del lèxic castellà dins el català de Mallorca a l'època de la Decadència (segles XVI-XVIII)». *Randa*. Núm.18, pàg 93-110.

A l'hora de fer balanç de l'estat del català de Mallorca en aquest segle, Corbera manifesta que la intromissió de formes castellanes era més forta en certs escrits intel·lectuals i afirma que la llengua popular i quotidiana quedava al marge de la penetració lèxica castellana. Ho defensa dient que fins a final del segle XIX hi havia un desconeixement generalitzat del castellà⁸¹. Llegint aquest posicionament, ens ha sorgit el següent dubte: com explicam la presència de tants de castellanismes en un text escrit per ser representat davant un públic. Si parlàssim d'un text que circulàs només en els cercles intel·lectuals de l'època podríem justificar el que hem dit però el text que presentam es va concebre per ser representat davant un públic il·letrat. La població de l'època no tenia la possibilitat d'aprendre les Escriptures llegint-les, per això les representacions teatrals religioses acostaven la Paraula de Déu als fidels. No tendria sentit, doncs, la representació de peces teatrals religioses que utilitzassin un llenguatge difícil de comprendre. Per tant, creim que a final del segle XVIII i principi del XIX la penetració del lèxic castellà era considerable en el parlar popular de Mallorca en contra del que diu Corbera al final del seu article: «[...] és bastant versemblant que aquesta penetració lèxica castellana mai no afectàs considerablement la llengua popular i es quedàs solament en una presència del vocabulari castellà dins el llenguatge de les capes socials més altes i dins els texts escrits.»⁸²

Per concloure aquest treball, podríem manifestar el nostre reconeixement a la tasca duta a terme per tantes persones del nostre territori lingüístic sota la direcció de Mn. Antoni Maria Alcover en la confecció del *Diccionari català-valencià-balear*. Durant els quatre anys del Grau se'ns ha destacat la importància de la feina d'Alcover i el privilegi que té la nostra llengua de gaudir d'una obra com la del DCVB però fins avui hom no n'ha estat plenament conscient. Difícilment la realització d'aquesta feina hauria estat possible.

⁸¹ Per saber més sobre aquesta afirmació veure *Ibid.*, pàg 97-102.

⁸² *Ibid.*, pàg. 110.

5. Llista de referències bibliogràfiques.

ABREVIATURES

Abreviatures usades en la citació dels diccionaris i enciclopèdies:

DCVB: ALCOVER, Antoni M./MOLL, Francesc de B.. Diccionari català-Valencià-Balear (10 vol.). Palma de Mallorca. Moll, 1980.

DECLC: COROMINES, Joan (1980-1991). Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana (9 vol.). Barcelona. Curial.

DTIB: MAS I VIVES, Joan (direcció) (2006). *Diccionari del teatre a les Illes Balears. Vol. II P-Z*. Palma: Leonard Muntaner.

BIBLIOGRAFIA CITADA

XURIGUERA, Joan B.. *Els verbs catalans conjugats*. Editorial Claret. Barcelona, 1990.

CORBERA, Jaume. 1985. «La Penetració del lèxic castellà dins el català de Mallorca a l'època de la Decadència (segles XVI-XVIII)». *Randa*, 18, pàg. 93-110.

DÍAZ, Ramon. *Entremesos en Mallorquí*. Palma: Edicions Documenta Balear, 2005.

MOLL, Francesc de B.. *Gramàtica històrica catalana. Com citar-la??*

KOVÁCS, Lenke. *Estudi i edició crítica de les consuetes del Dijous Sant (núm. 19, 27, 38 i 42), del Divendres Sant (núm. 20, 28, 39 i 43), del davallament de la Creu (núm. 21, 41 i 49) i de la Resurrecció (núm. 22) del Manuscrit Llabrés (Ms. 1139 de la Biblioteca de Catalunya, segle XVI)*. Dirigida pel Dr. Francesc Massip Bonet. Tesis doctoral inèdita. Universitat Rovira i Virgili. Tarragona, 2012.